SWEDISH MUSICAL LEVANDE MUSIKARV HERITAGE

ADOLF FREDRIK LINDBLAD

1801-1878

Stråkkvartett i h-moll

String Quartet in B minor

Källkritisk utgåva av/Critical edition by Cristian Marina

Levande musikarv och Kungl. Musikaliska akademien

Syftet med Levande musikarv är att tillgängliggöra den dolda svenska musikskatten och göra den till en självklar del av dagens repertoar och forskning. Detta sker genom källkritiska notutgåvor av musik som inte längre är skyddad av upphovsrätten, samt texter om tonsättarna och deras verk. Utgåvor och texter finns publicerade i projektets databas på internet med fri tillgänglighet. Huvudman är Kungl. Musikaliska akademien i samarbete med Musik- och teaterbiblioteket och Svensk Musik.

Kungl. Musikaliska akademien grundades 1771 av Gustaf III med ändamålet att främja tonkonsten och musiklivet i Sverige. Numera är akademien en fristående institution som förenar tradition med ett aktivt engagemang i dagens och morgondagens musikliv.

Swedish Musical Heritage and The Royal Swedish Academy of Music

The purpose of Swedish Musical Heritage is to make accessible forgotten gems of Swedish music and make them a natural feature of the contemporary repertoire and musicology. This it does through critical editions of sheet music that is no longer protected by copyright, and texts about the composers and their works. This material is available freely in the project's online database. The project is run under the auspices of the Royal Swedish Academy of Music in association with the Music and Theatre Library of Sweden and Svensk Musik.

The Royal Swedish Academy of Music was founded in 1771 by King Gustaf III in order to promote the composition and performance of music in Sweden. Today, the academy is an autonomous institution that combines tradition with active engagement in the contemporary and future music scene.

www.levandemusikarv.se

Huvudredaktör/Editor-in-chief: Anders Wiklund
Notgrafisk redaktör/Score layout editor: Anders Högstedt
Textredaktör/Text editor: Erik Wallrup

Levande Musikarv/Swedish Musical Heritage
Kungl. Musikaliska akademien/The Royal Swedish Academy of Music
Utgåva nr 1608 /Edition No. 1608
2018
Notbild/Score: Public domain. Texter/Texts: © Levande Musikarv
ISMN 979-0-66166-384-3

Levande Musikarv finansieras med medel från/Published with financial support from Kungl. Musikaliska akademien, Kungl. Vitterhetsakademien, Marcus och Amalia Wallenbergs Stiftelse, Statens Musikverk, Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Litteratursällskapet i Finland och Kulturdepartementet.
Samarbetspartners/Partners: Musik- och teaterbiblioteket, Svensk Musik och Sveriges Radio.

Stråkkvartett nr 4 h-moll

I.

Adolf Fredrik Lindblad
(1801-1878)

Allegro ma non troppo

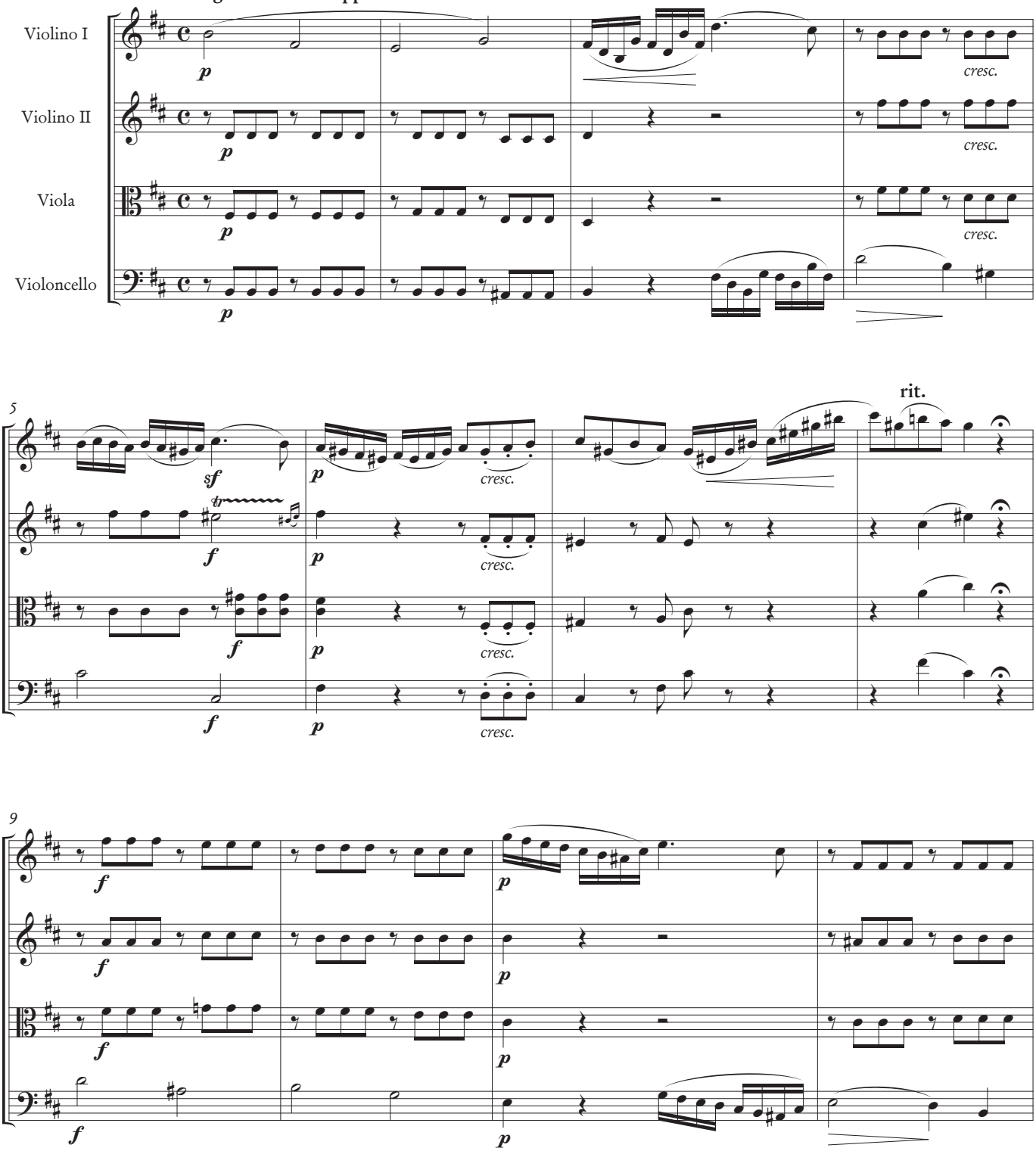

Kritisk utgåva av/Critical edition by Cristian Marina
Swedish Musical Heritage, Kungl. Musikaliska akademien, Stockholm 2018. Public domain. www.levandemusikarv.se

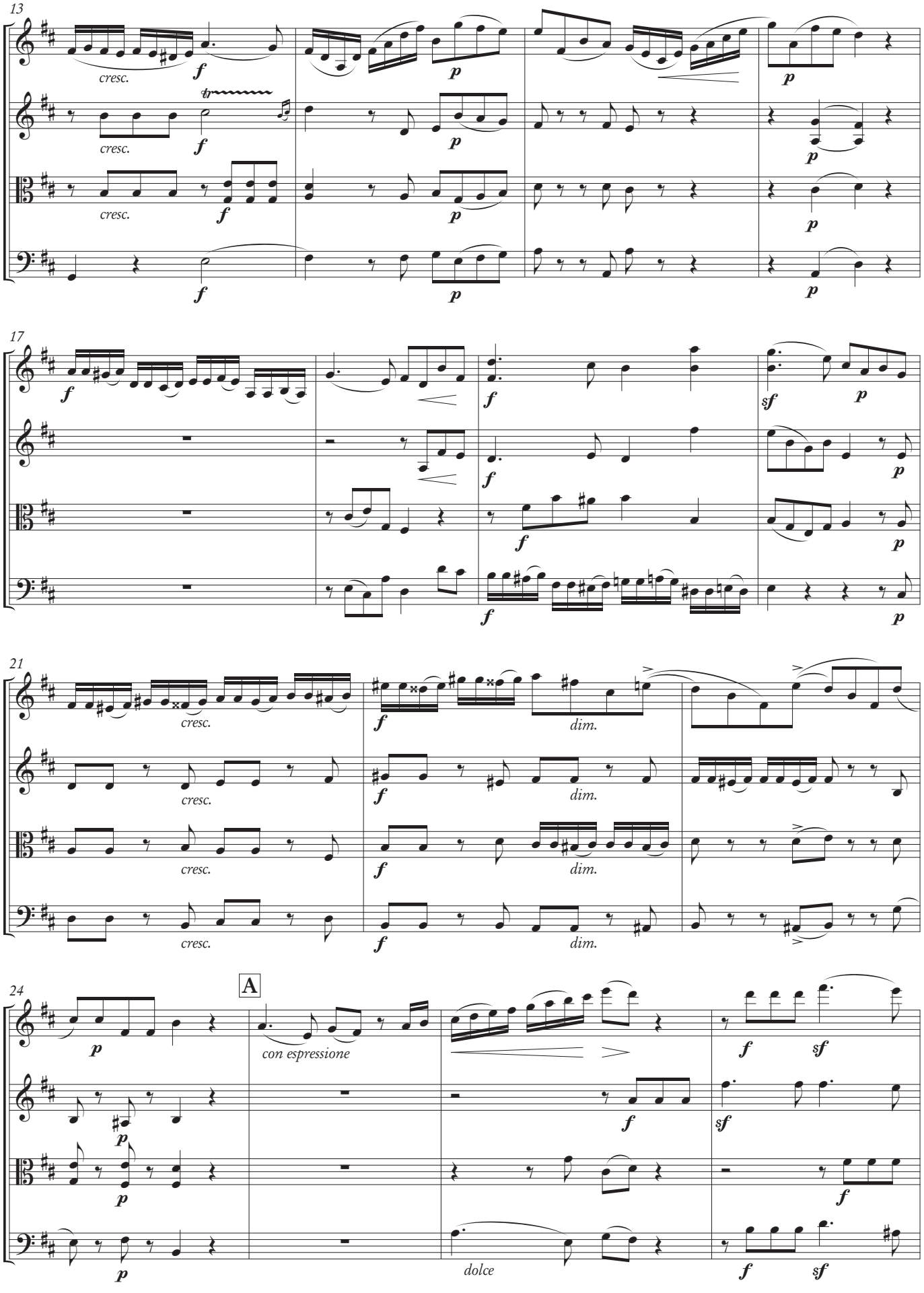
13
cresc.
f
p
17
sf
dim.
21
24
A
con espressione
dolce

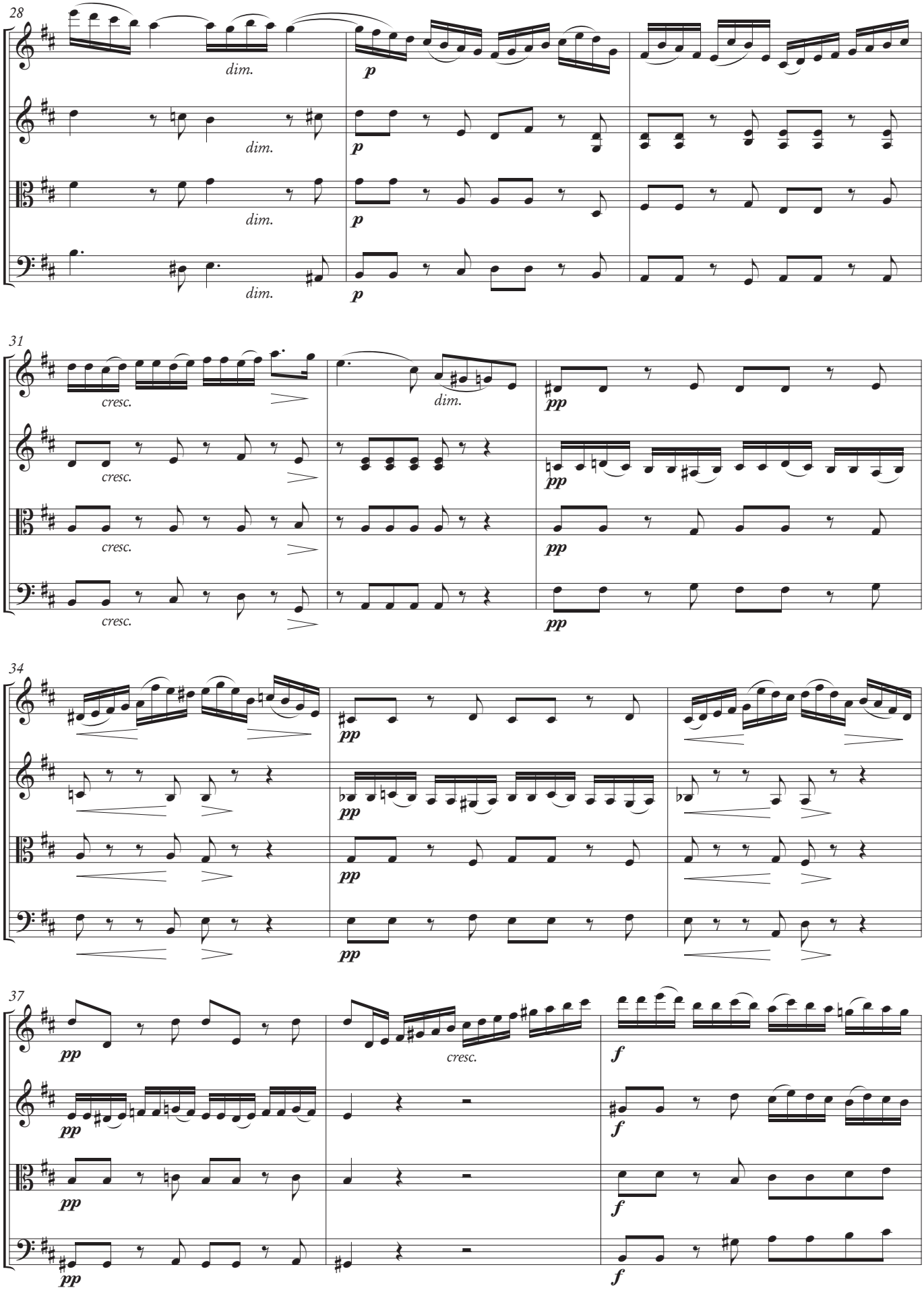
28
dim.
p
31
cresc.
dim.
pp
34
37
cresc.
f

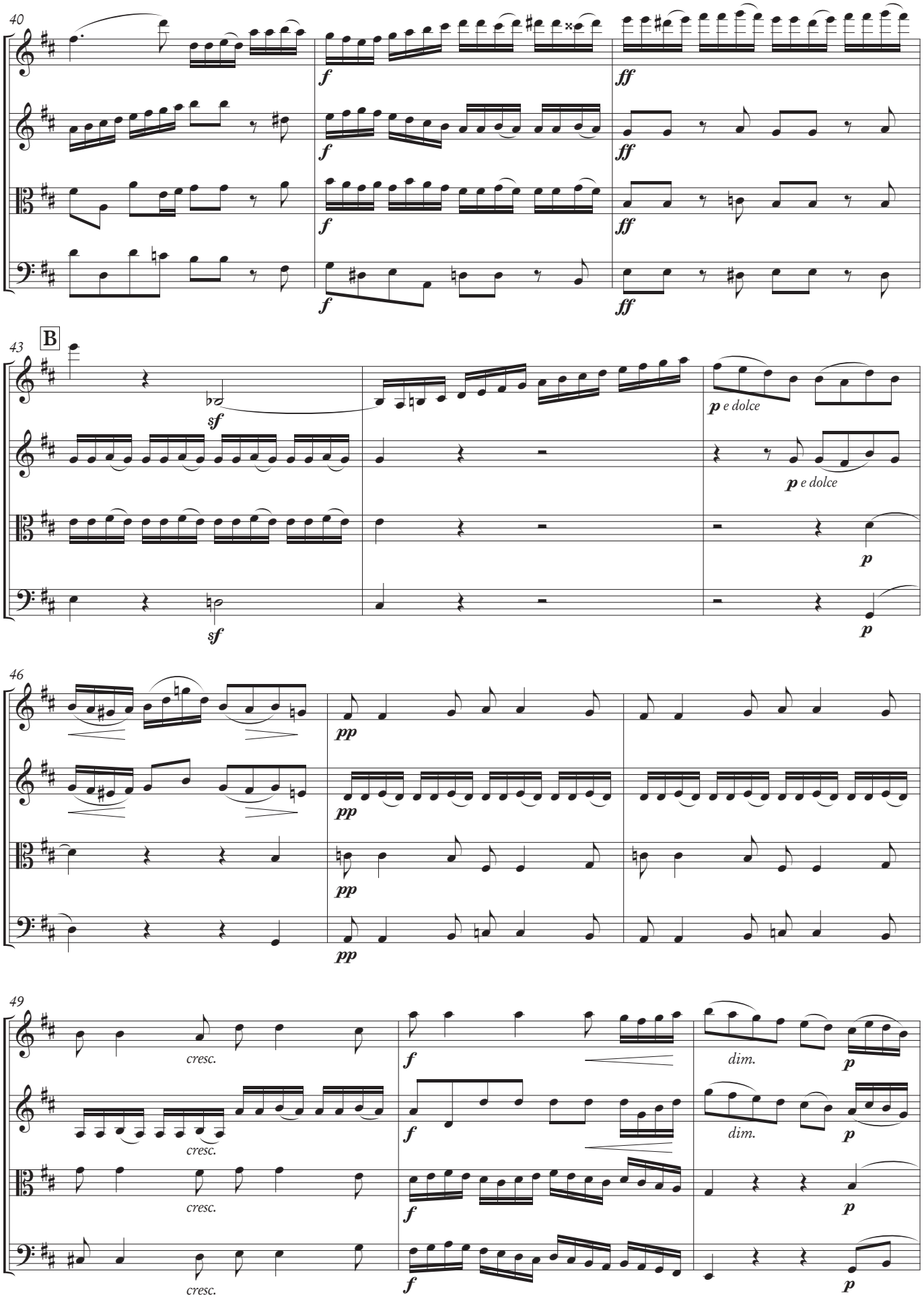
40
f
ff
43
B
sf
p e dolce
p
46
pp
49
cresc.
dim.

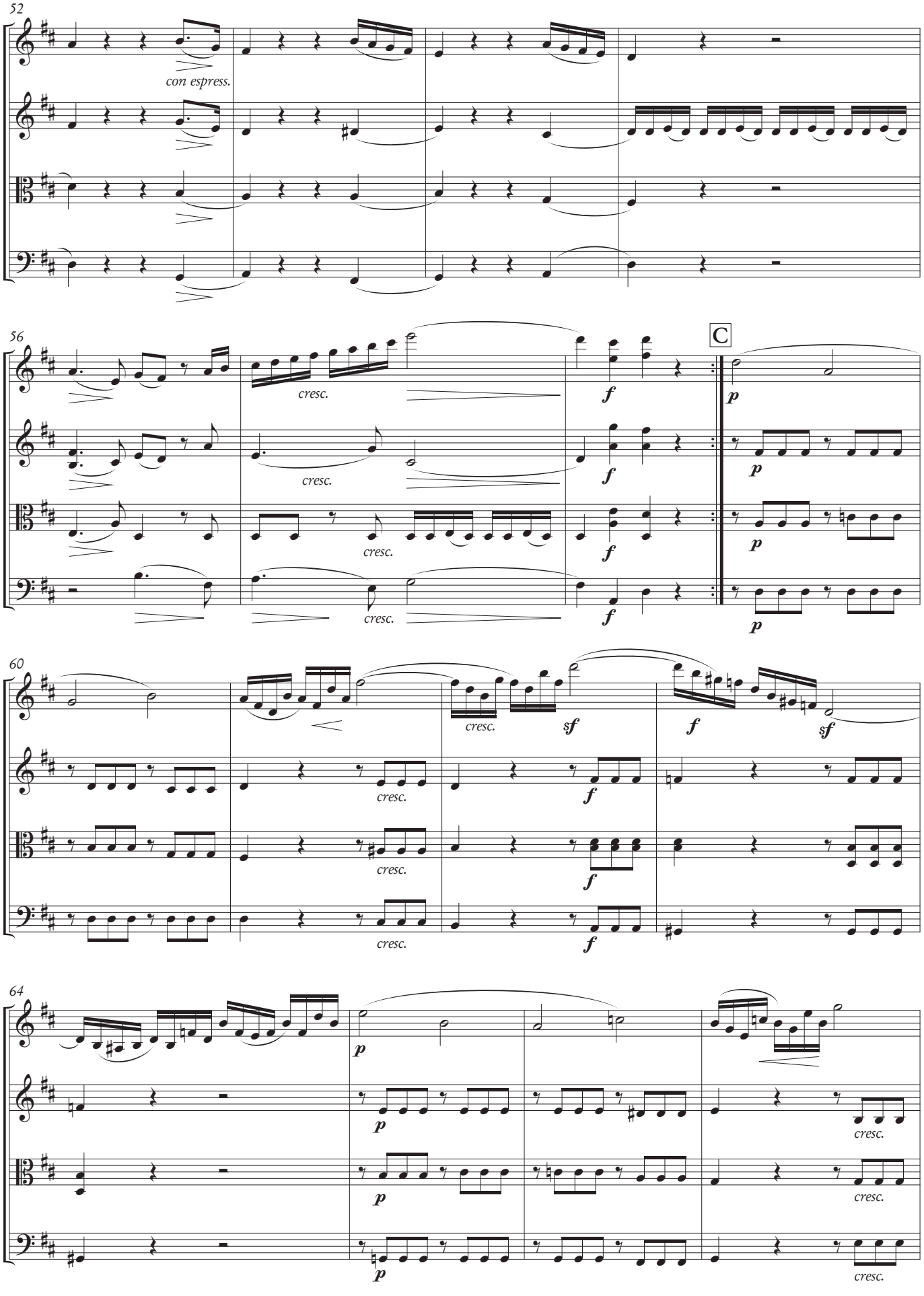
52
con espress.
56
cresc.
f
C
p
60
sf
64

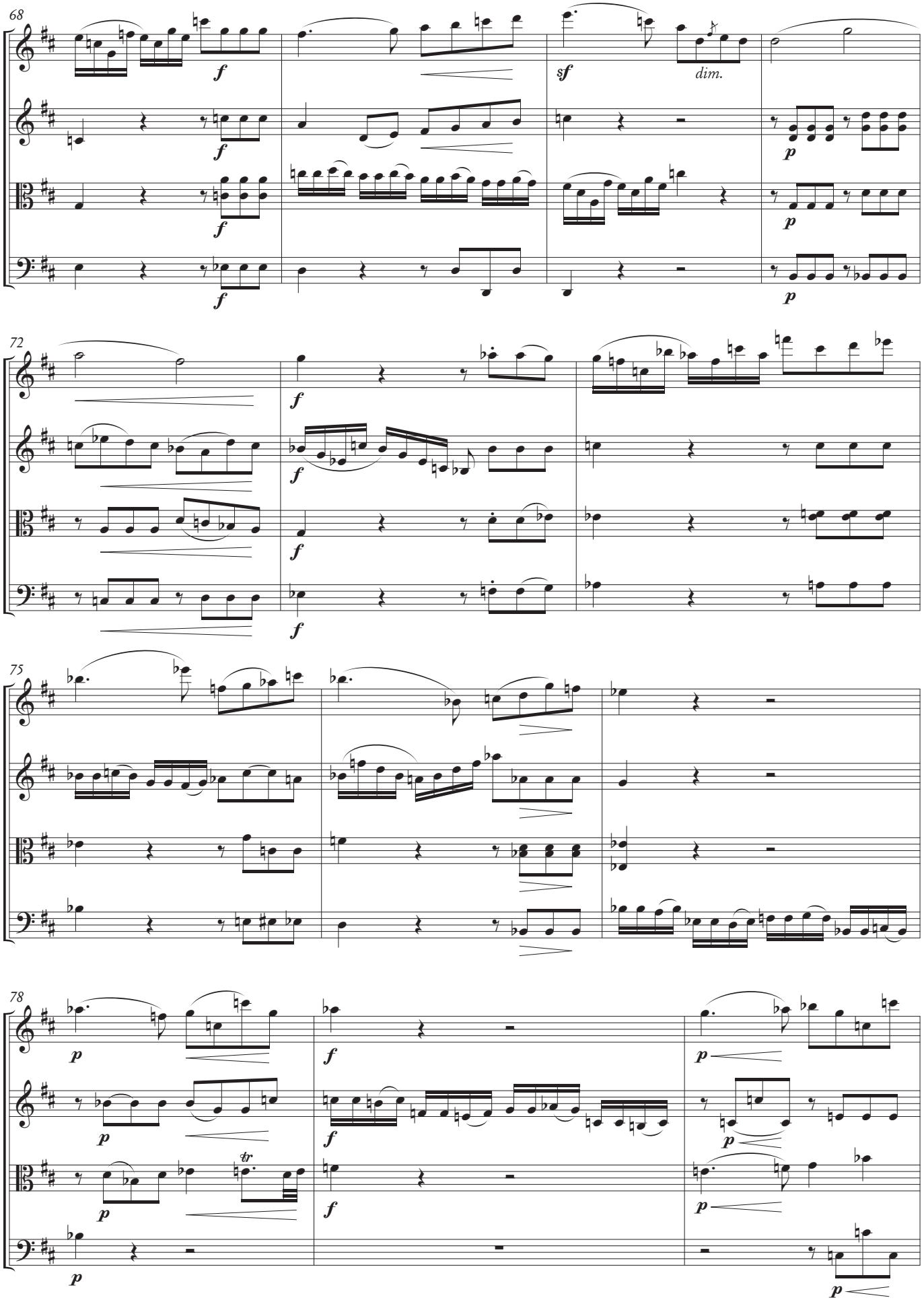
68
f
sf
dim.
p
72
75
78
tr

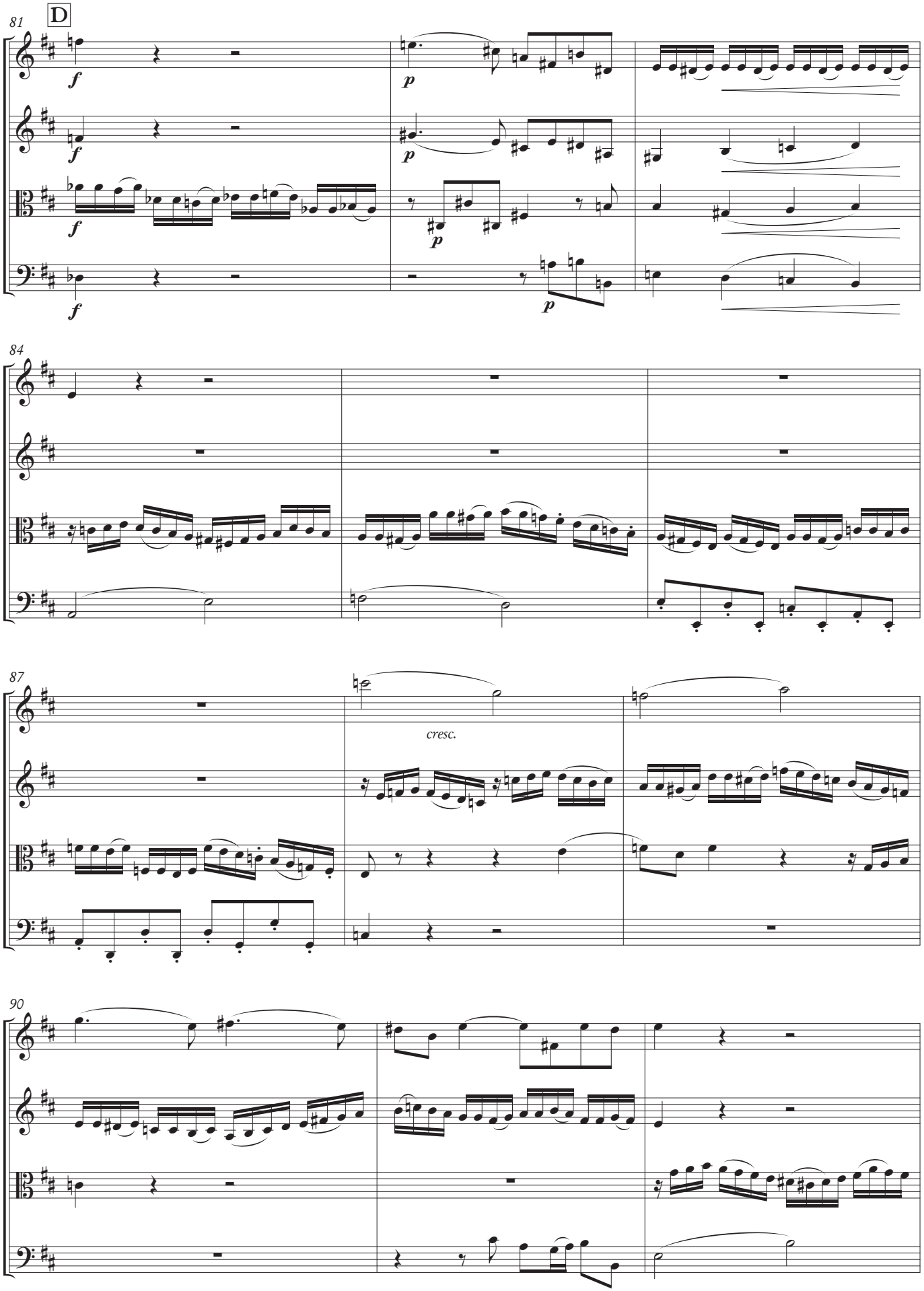
81
D
f
p
84
87
cresc.
90

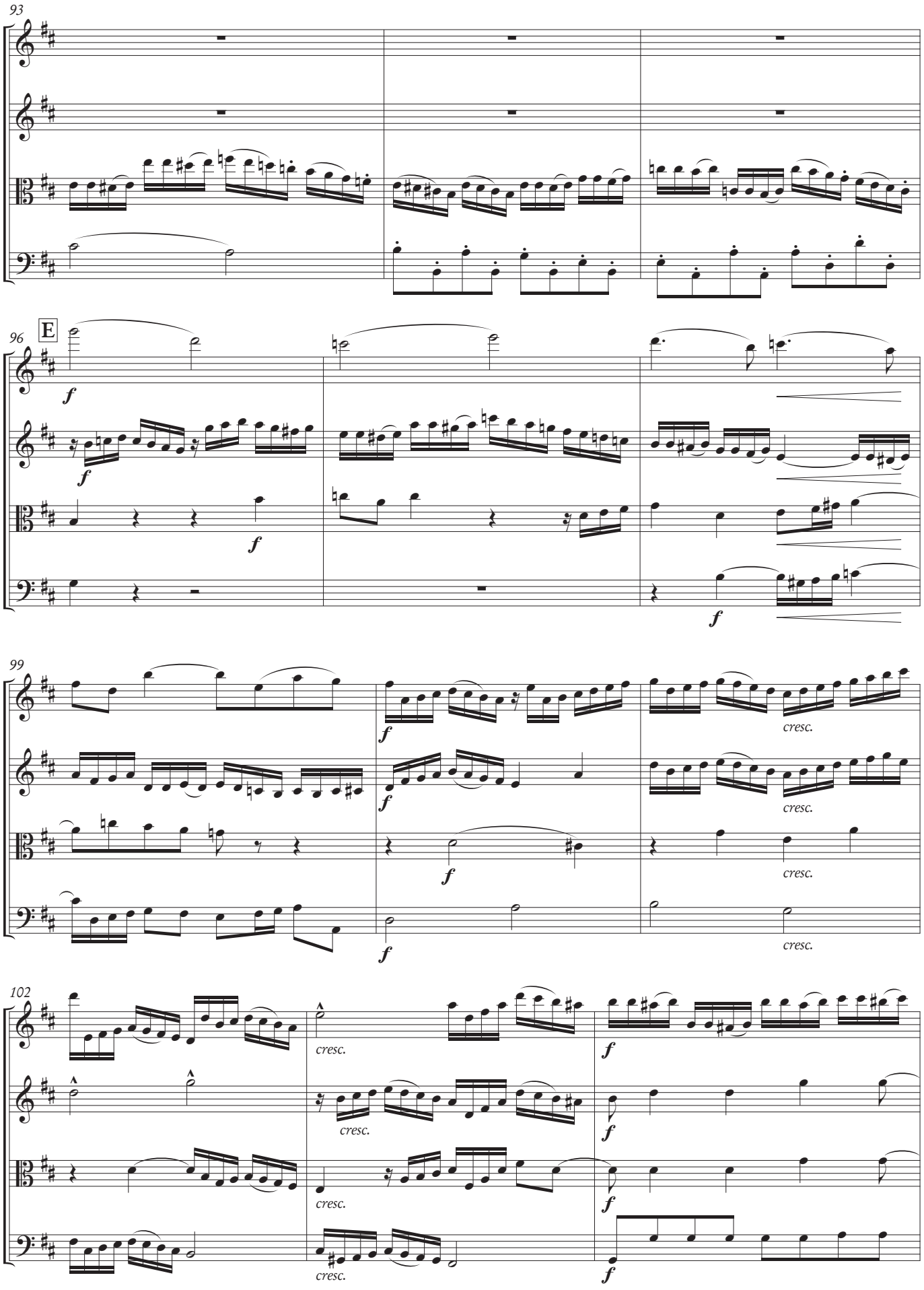
93
96
E
f
99
cresc.
102

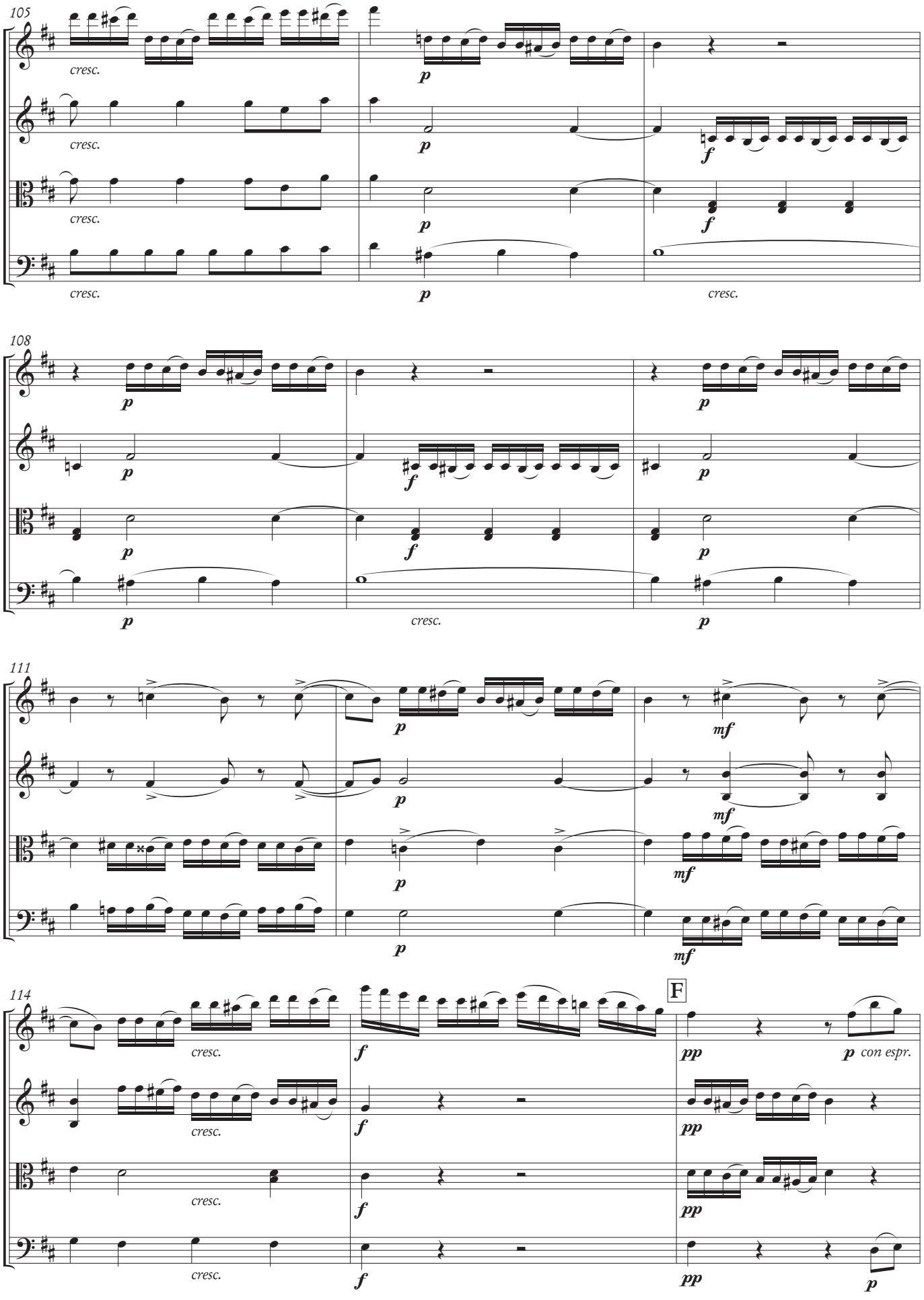
105
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
p
p
p
p
f
f
108
p
p
p
p
f
f
p
p
cresc.
111
p
p
p
p
mf
mf
mf
mf
114
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
f
f
f
f
F
pp
pp
pp
pp
p con espr.
p

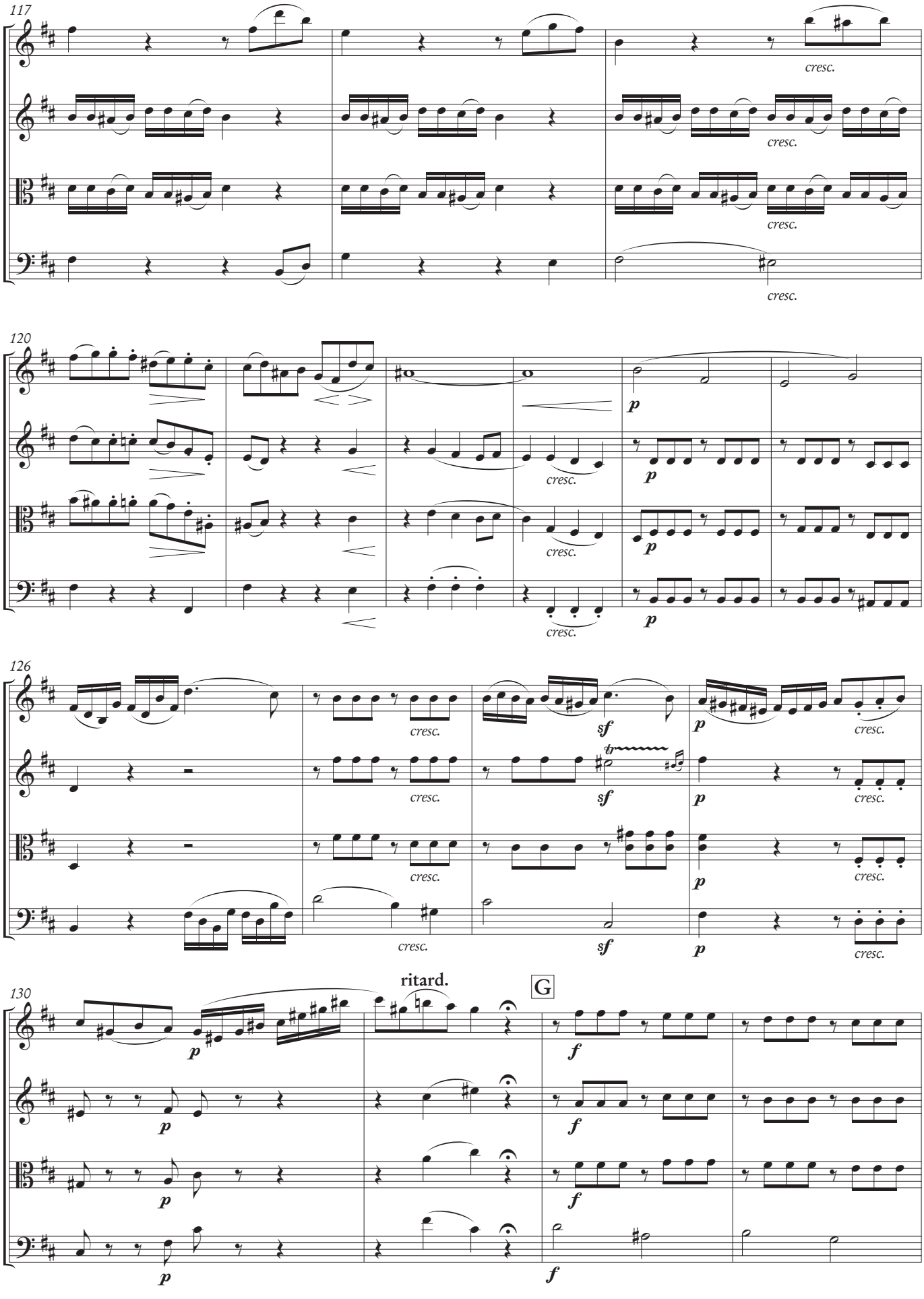
117
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
120
p
cresc.
p
cresc.
p
cresc.
p
126
cresc.
sf
p
cresc.
cresc.
sf
p
cresc.
cresc.
p
cresc.
cresc.
sf
p
cresc.
130
ritard.
G
p
f
p
f
p
f
p
f

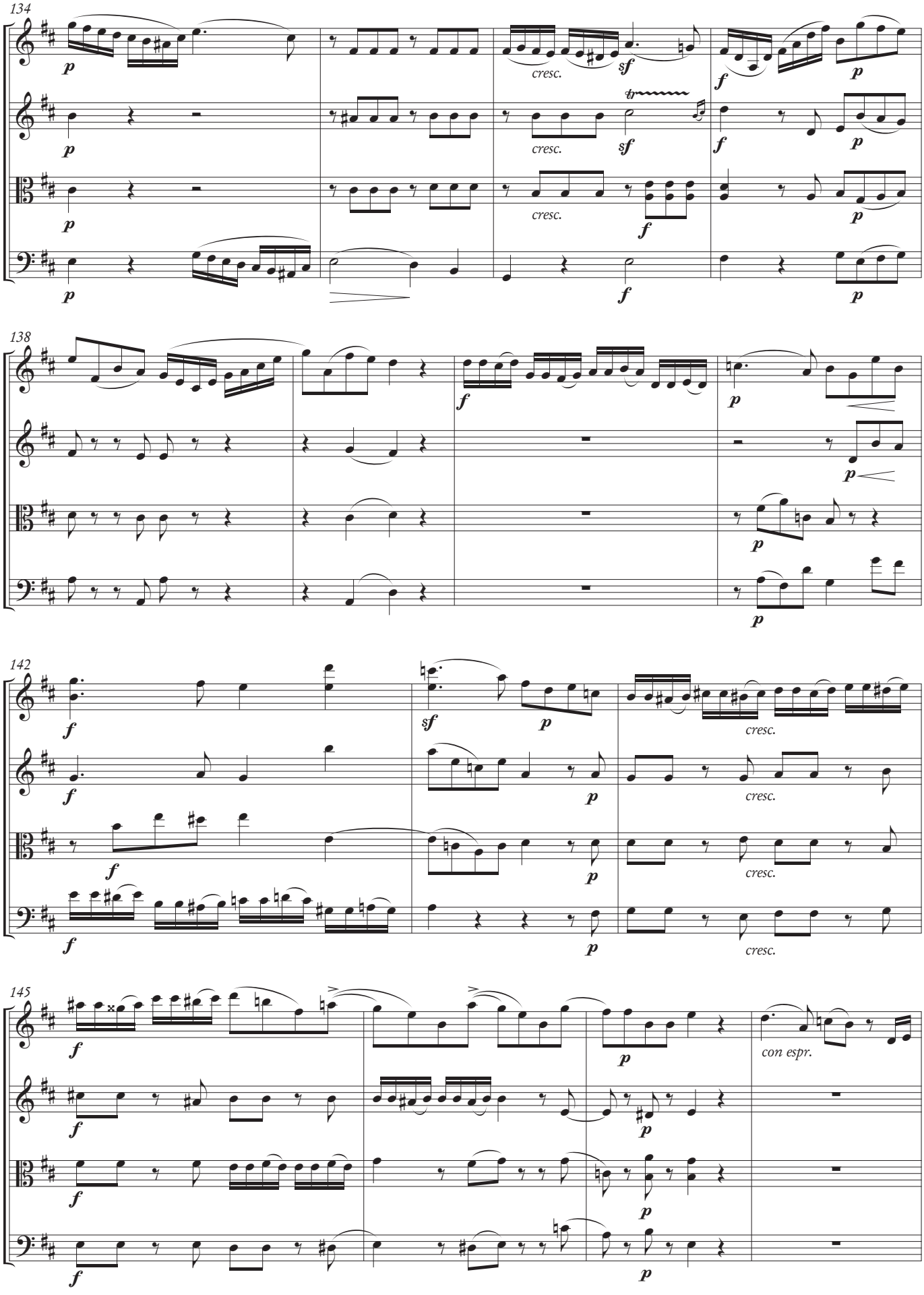
134
cresc.
sf
f
p
138
142
con espr.
145

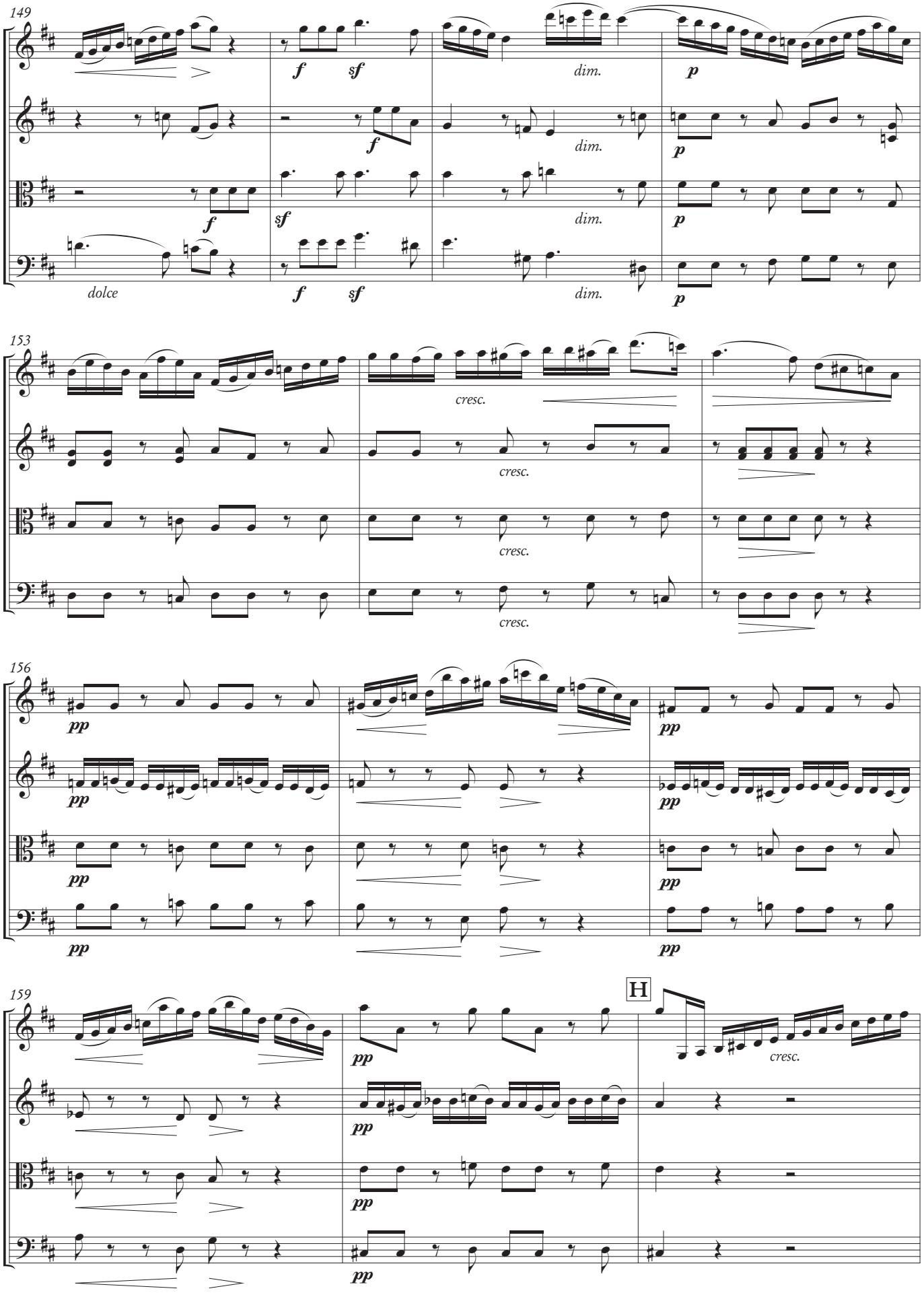
149
dolce
f
sf
dim.
p
153
cresc.
156
pp
159
H

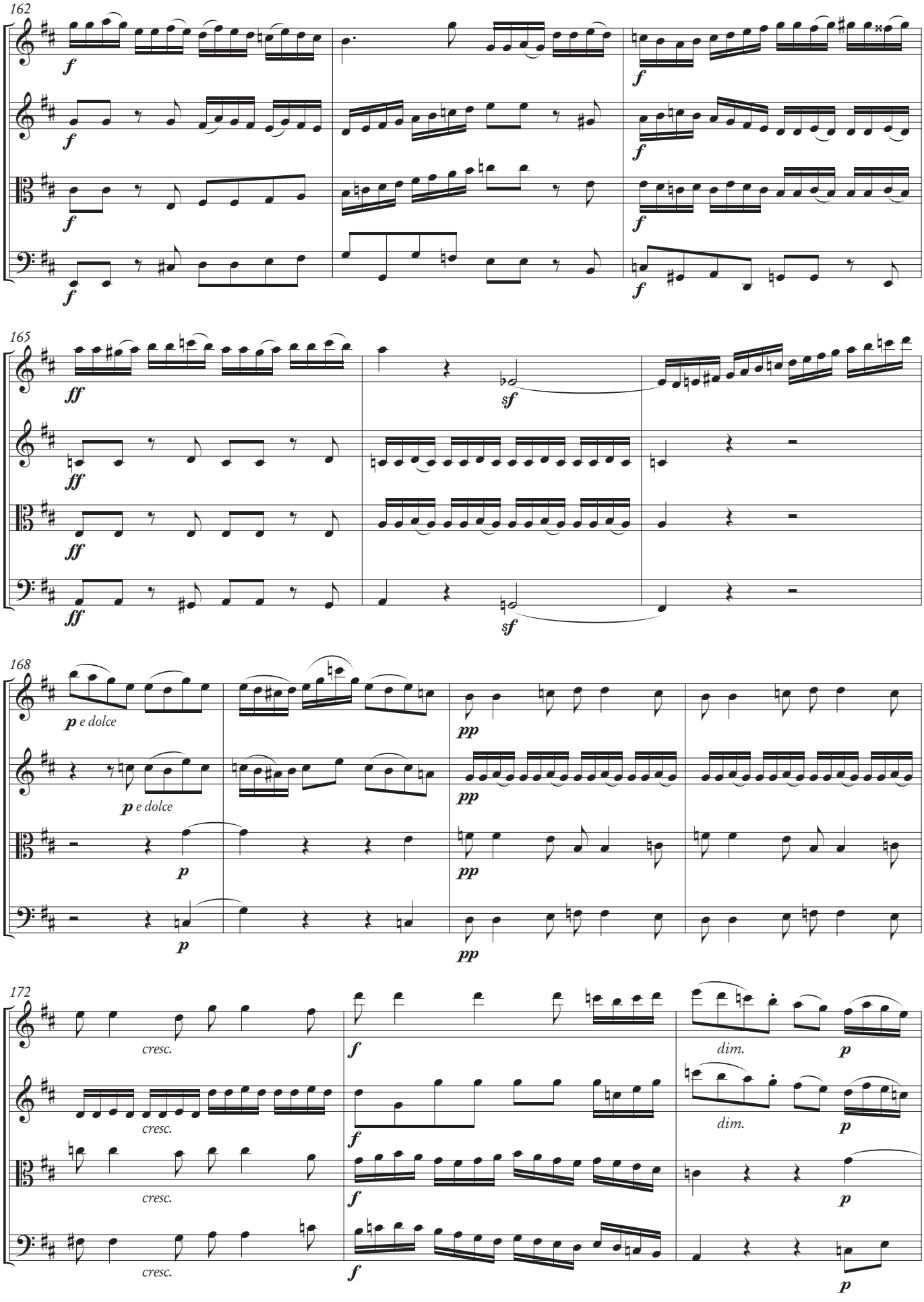
162
f
165
ff
sf
168
p e dolce
pp
172
cresc.
dim.

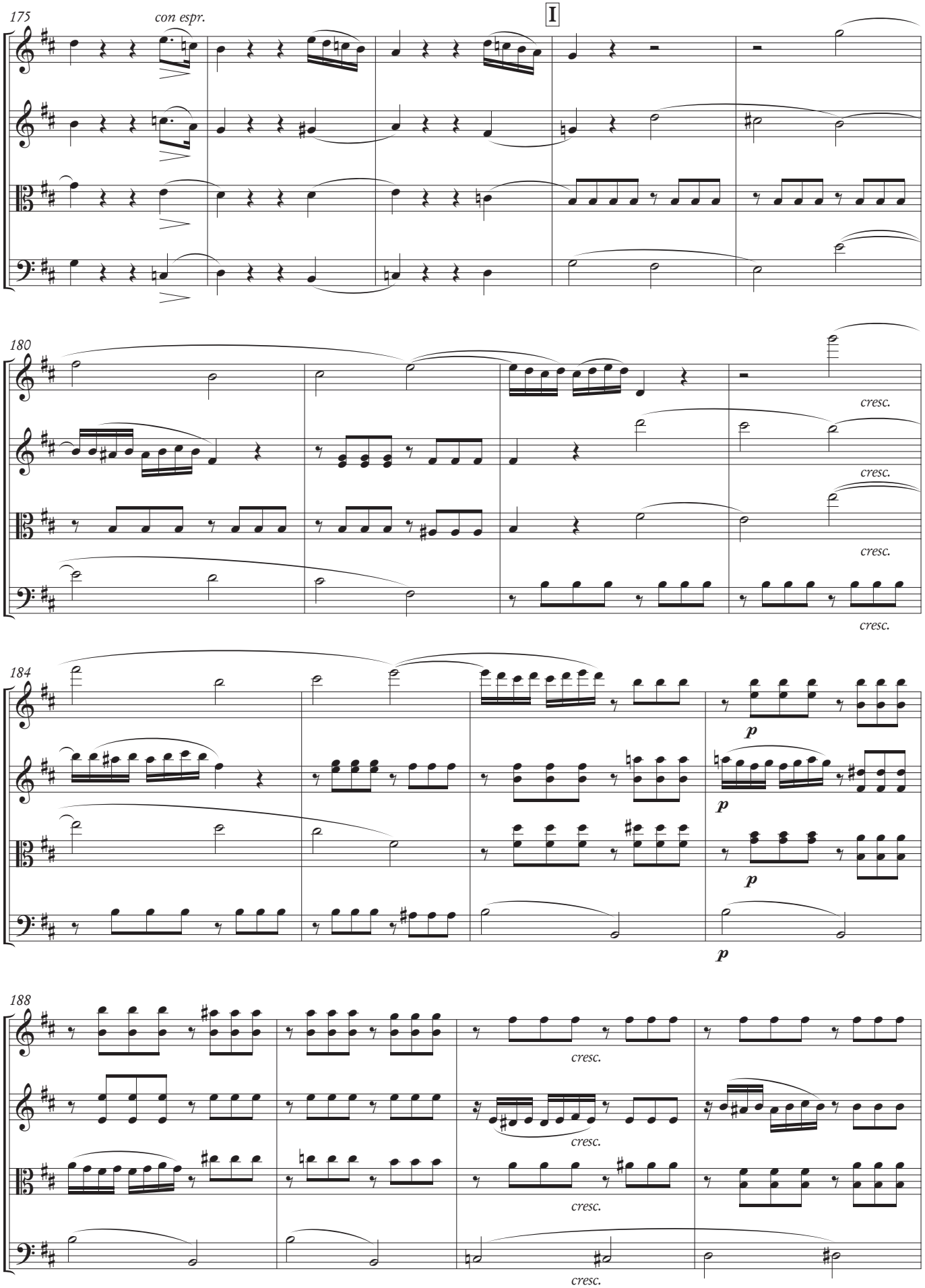
175
con espr.
I
180
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
184
p
p
p
188
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.

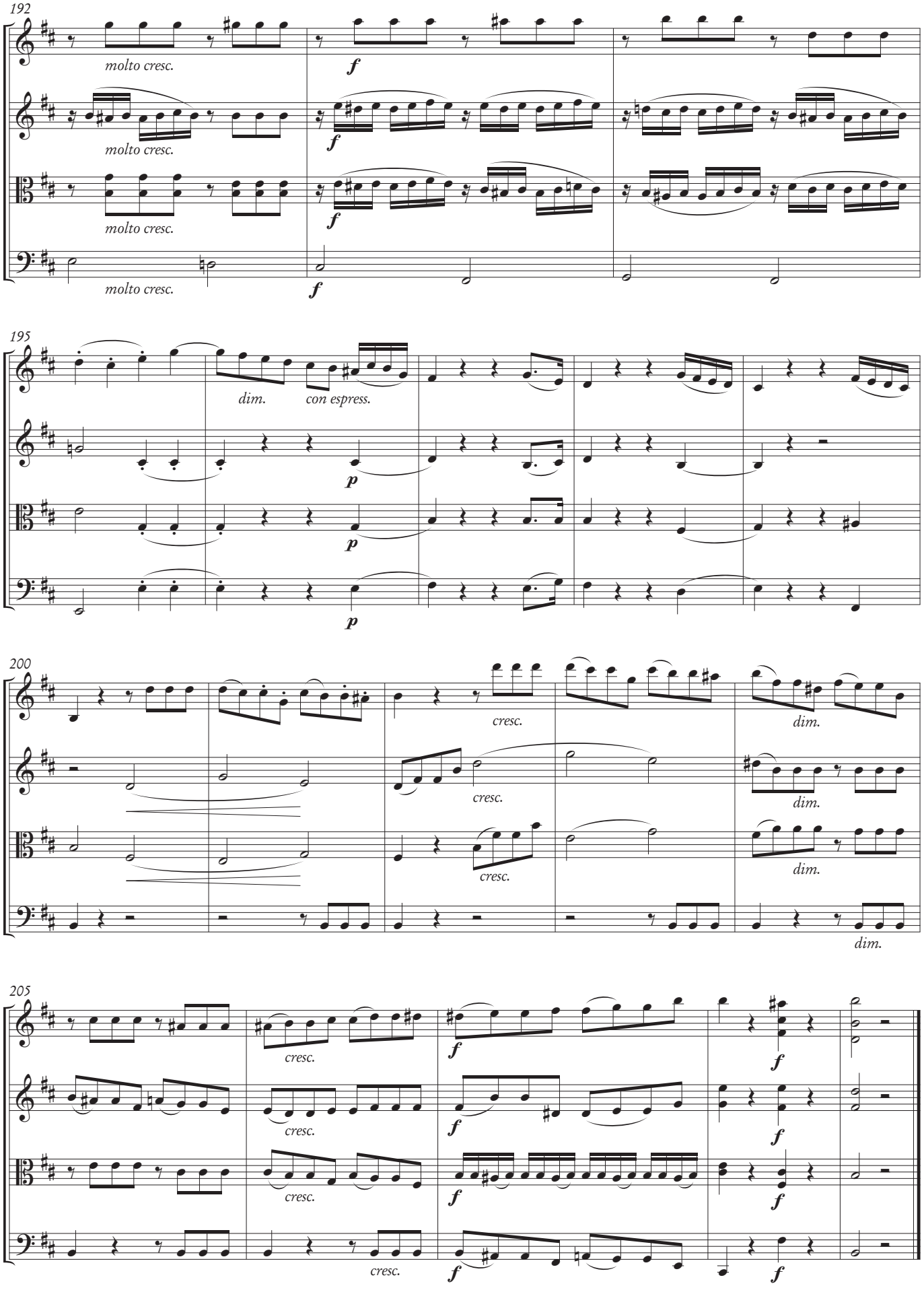
192
molto cresc.
f
molto cresc.
f
molto cresc.
f
molto cresc.
f
195
dim.
con espress.
p
p
p
200
cresc.
dim.
cresc.
dim.
cresc.
dim.
dim.
205
cresc.
f
f
cresc.
f
f
cresc.
f
f
cresc.
f
f

II.

Allegretto grazioso

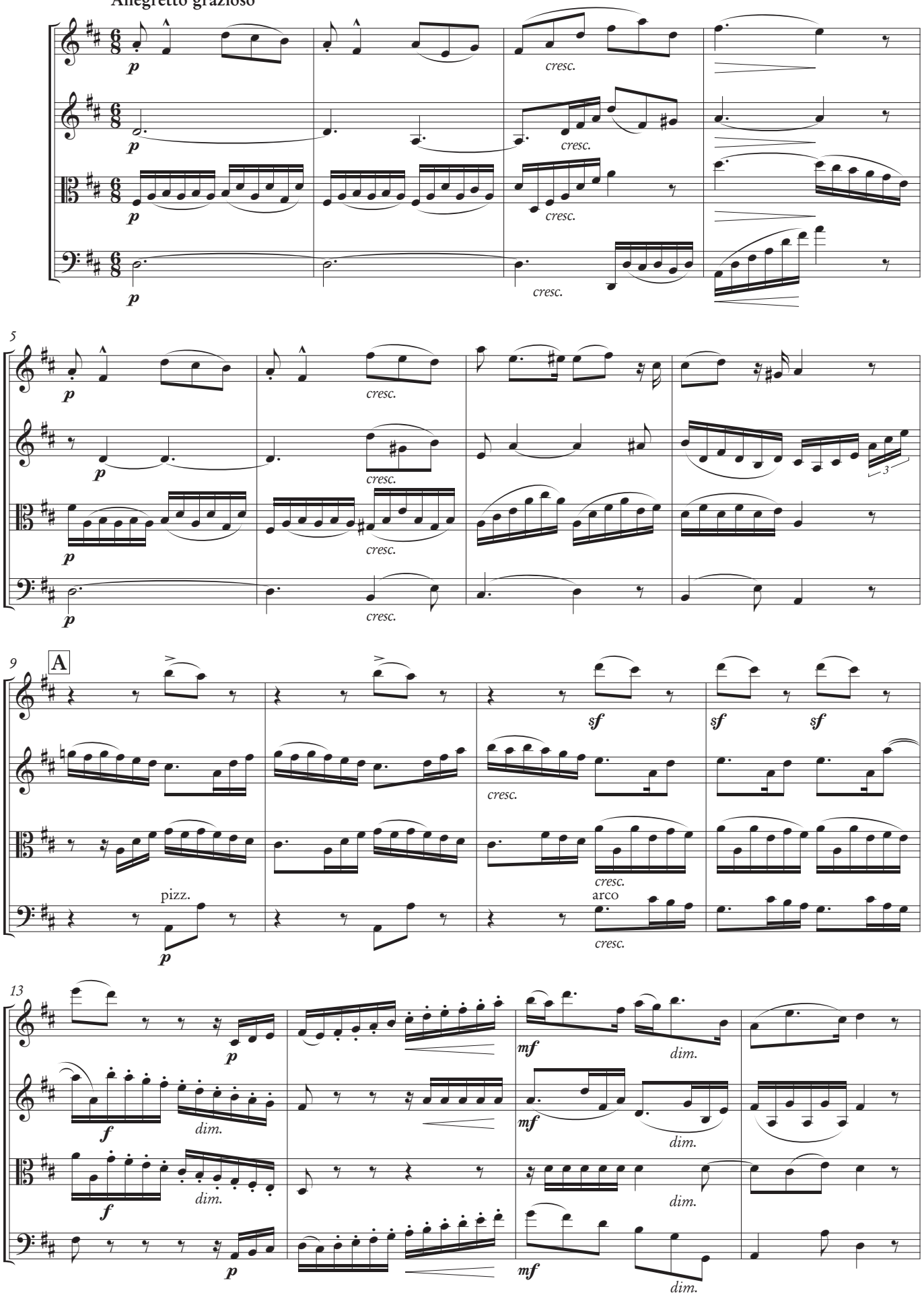

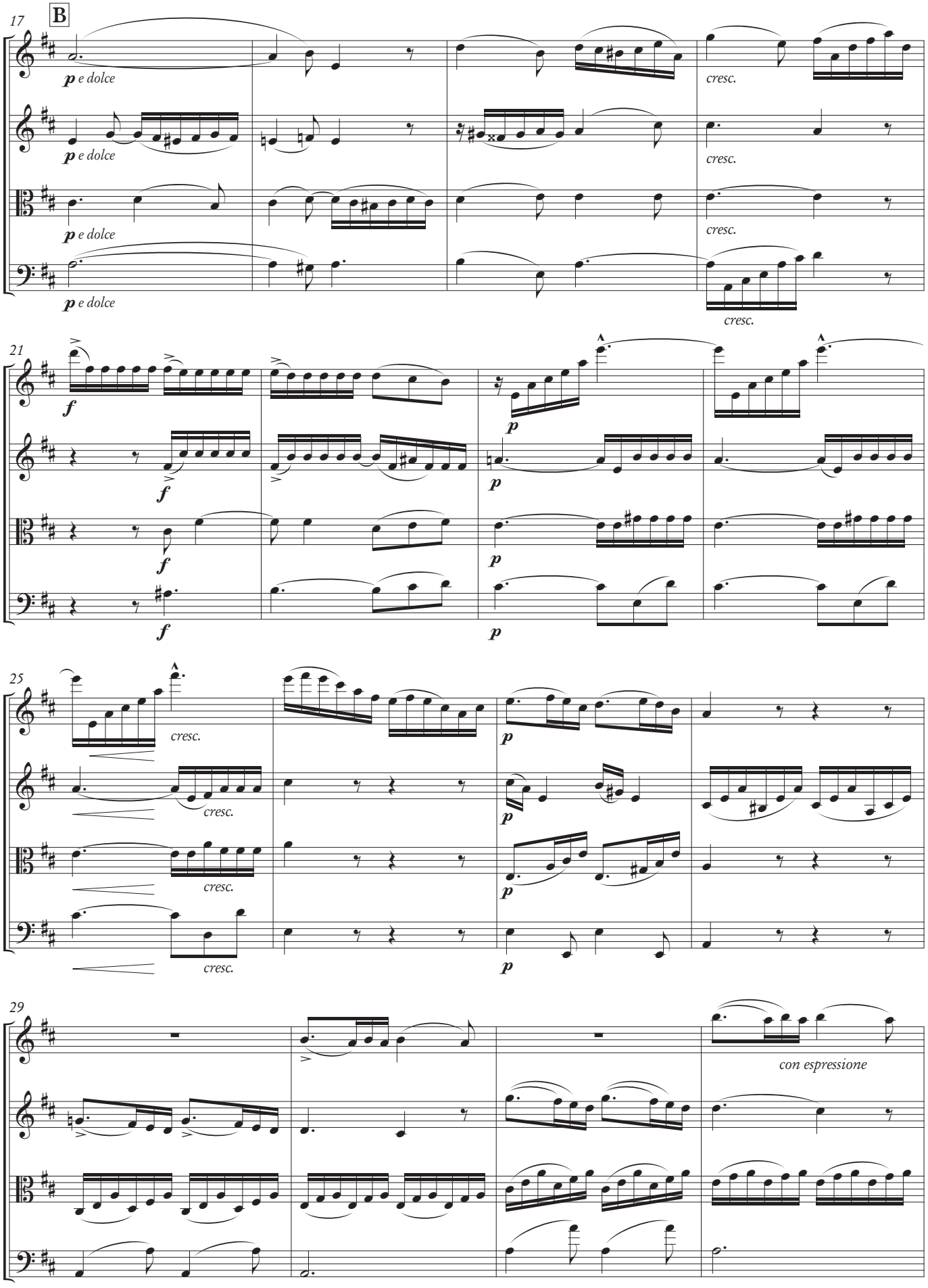
17
B
p e dolce
cresc.
21
f
p
25
cresc.
29
con espressione

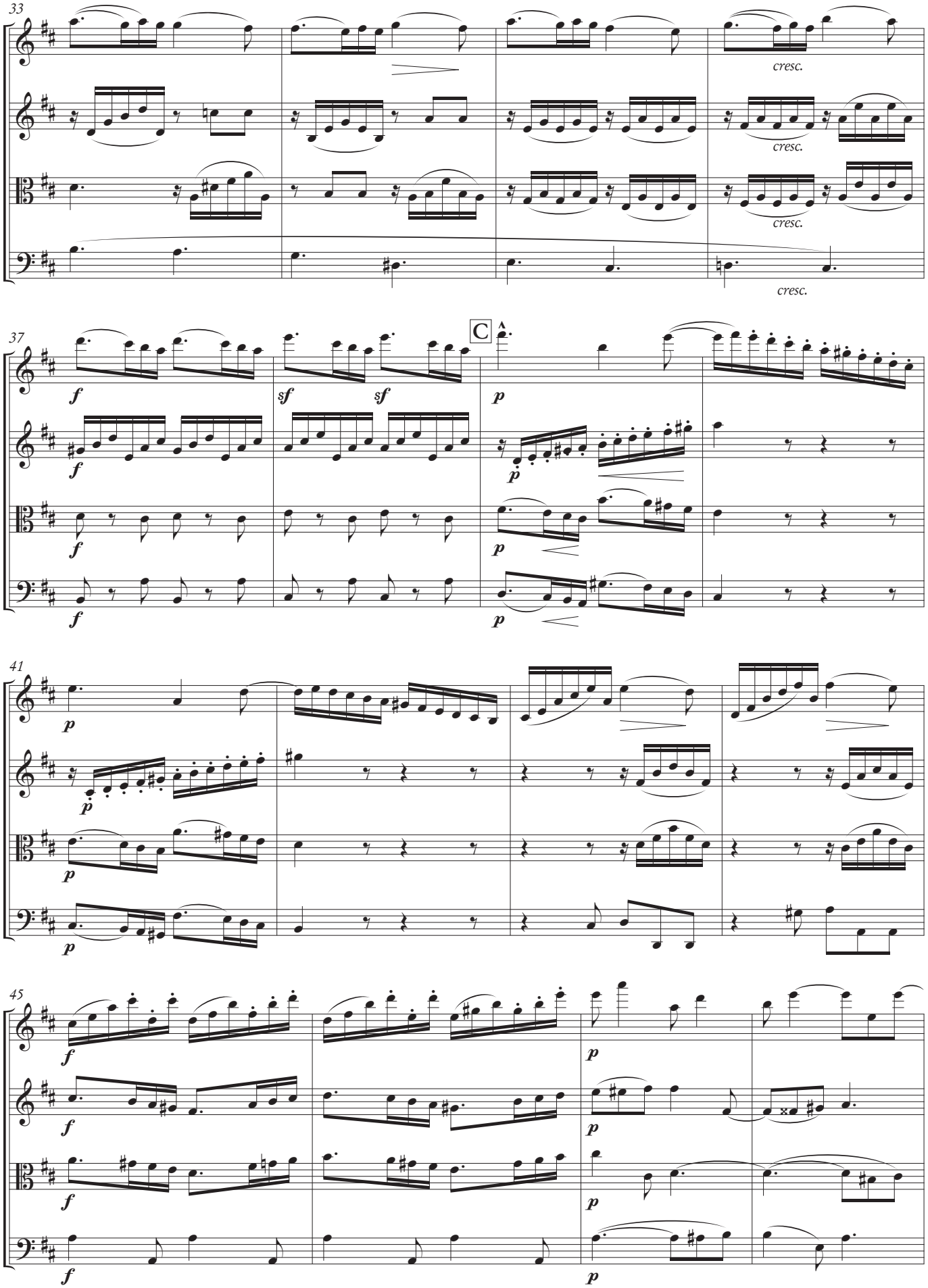
33
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
37
C
f
sf
sf
p
41
45

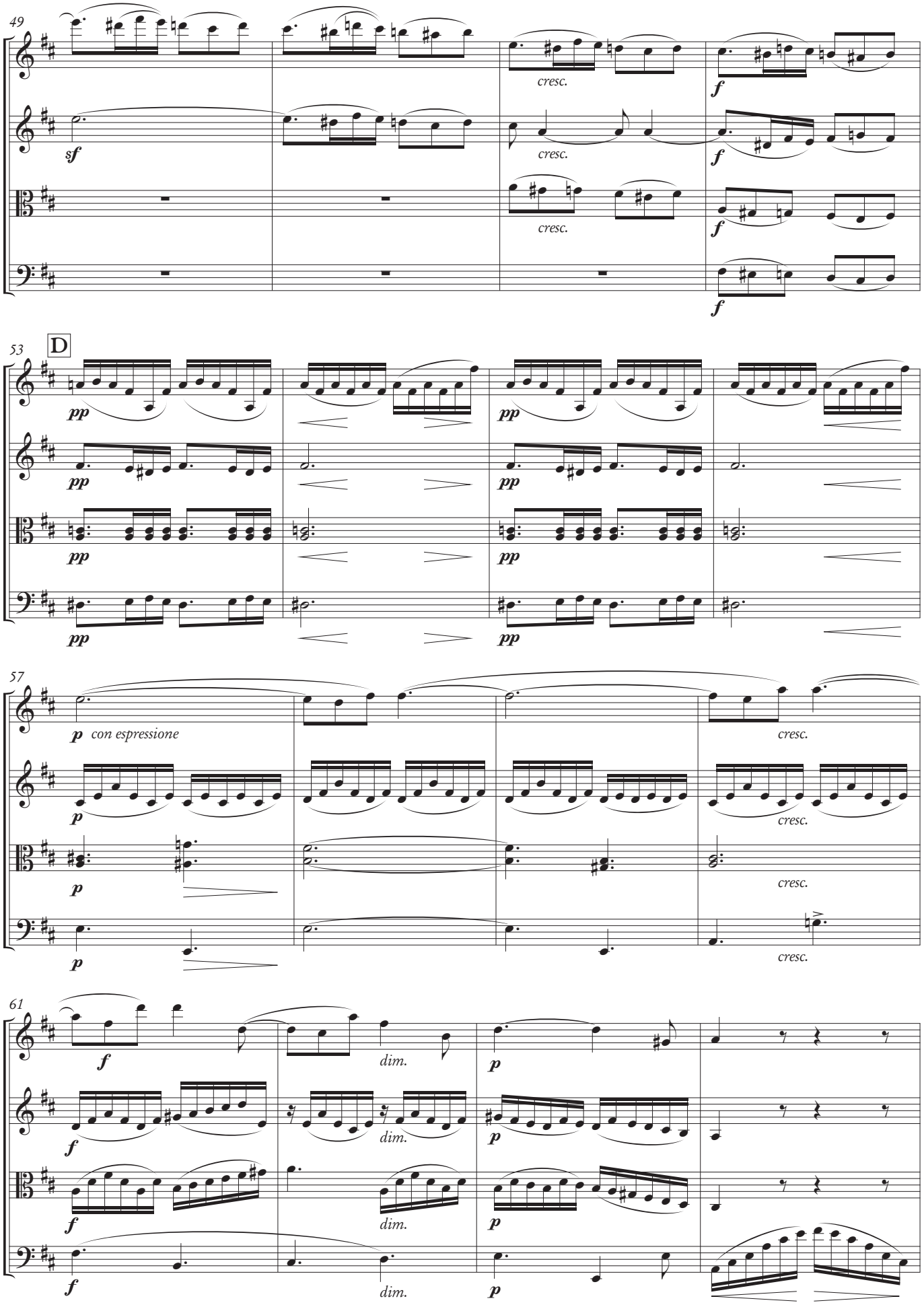
49
sf
cresc.
cresc.
cresc.
f
f
f
f
53
D
pp
pp
pp
pp
pp
pp
pp
pp
57
p con espressione
p
p
p
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
61
f
f
f
f
dim.
dim.
dim.
dim.
p
p
p
p

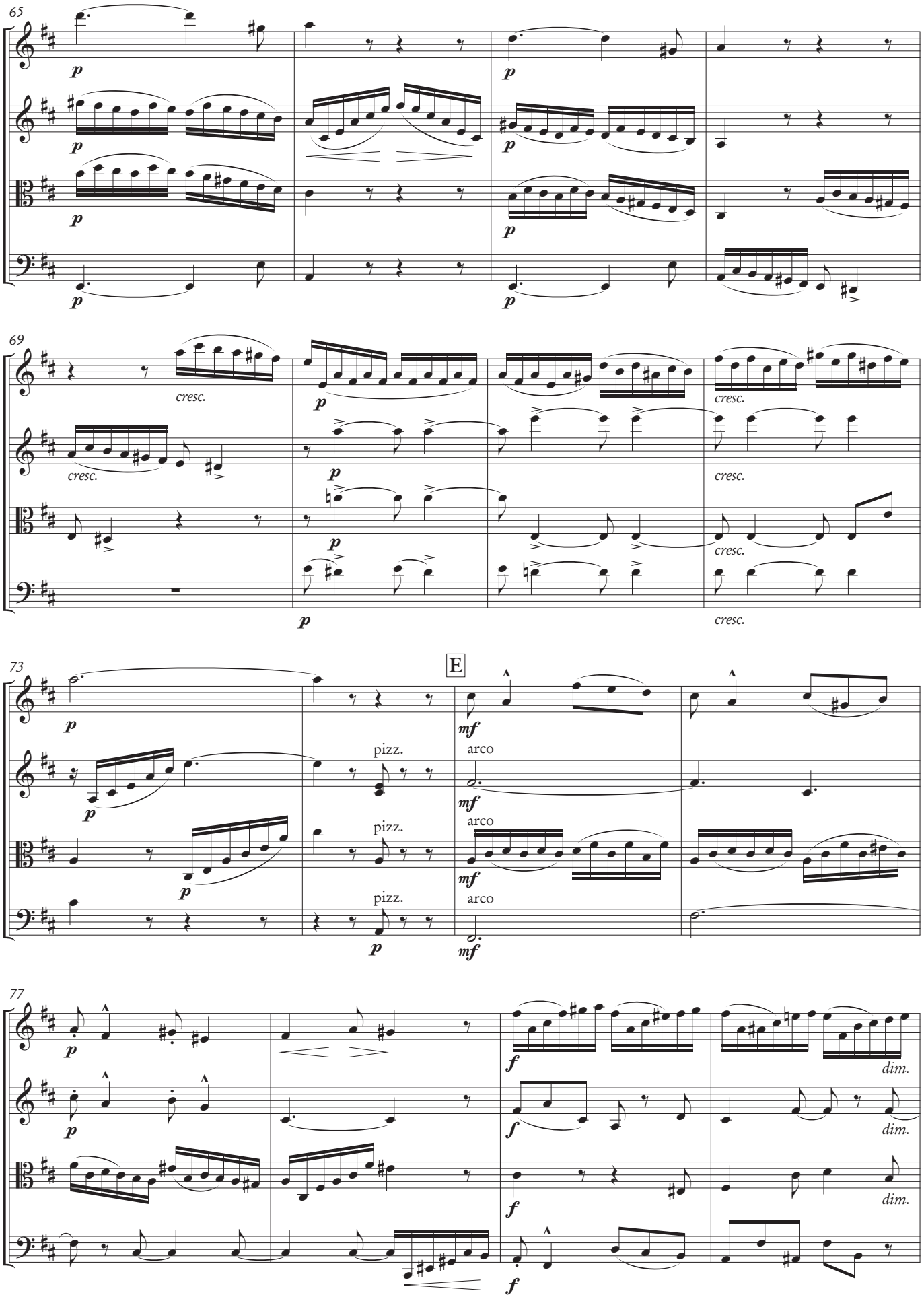
65
69
cresc.
73
E
pizz.
arco
77
dim.

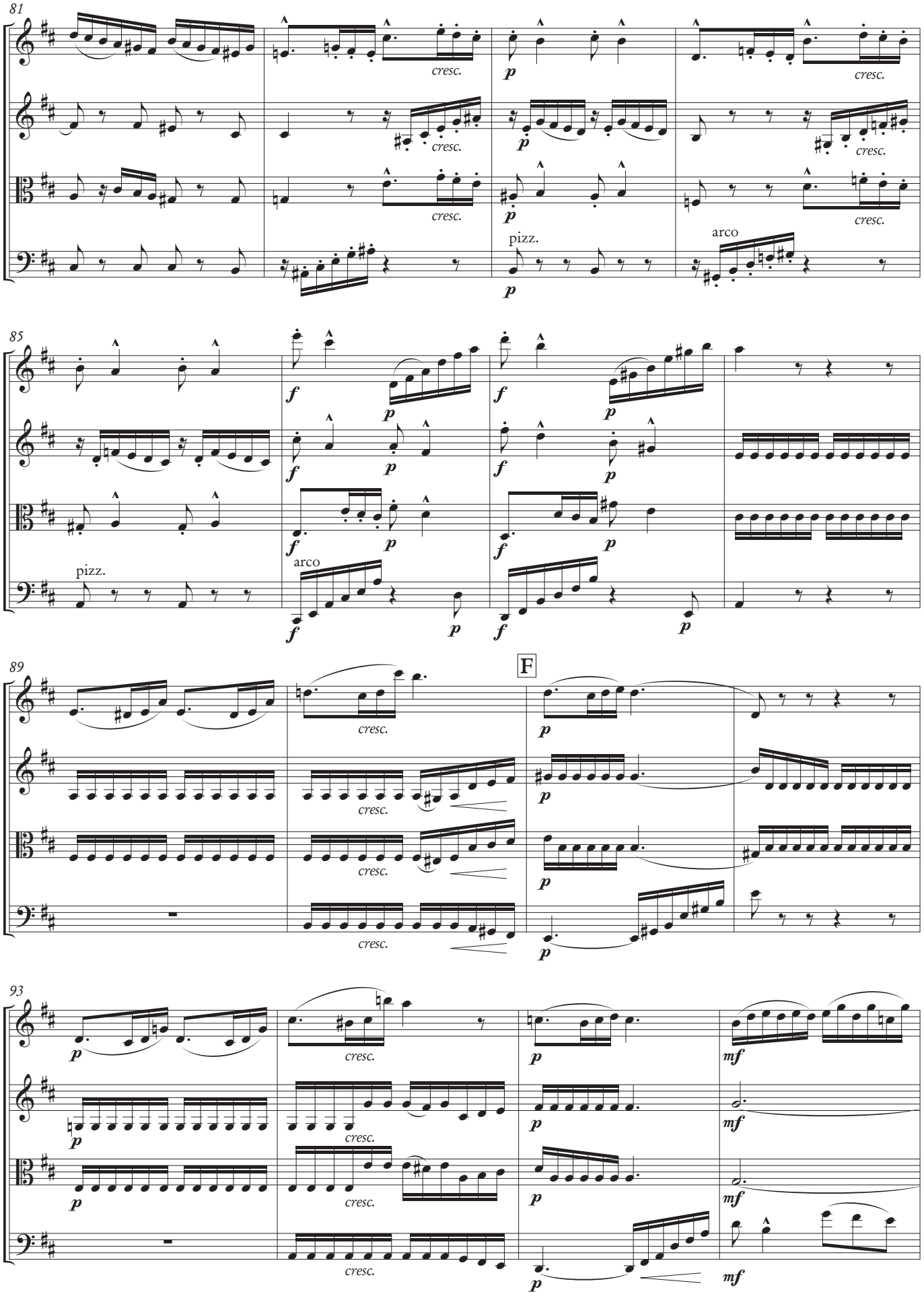
81
cresc.
p
pizz.
arco
85
f
89
F
93
mf

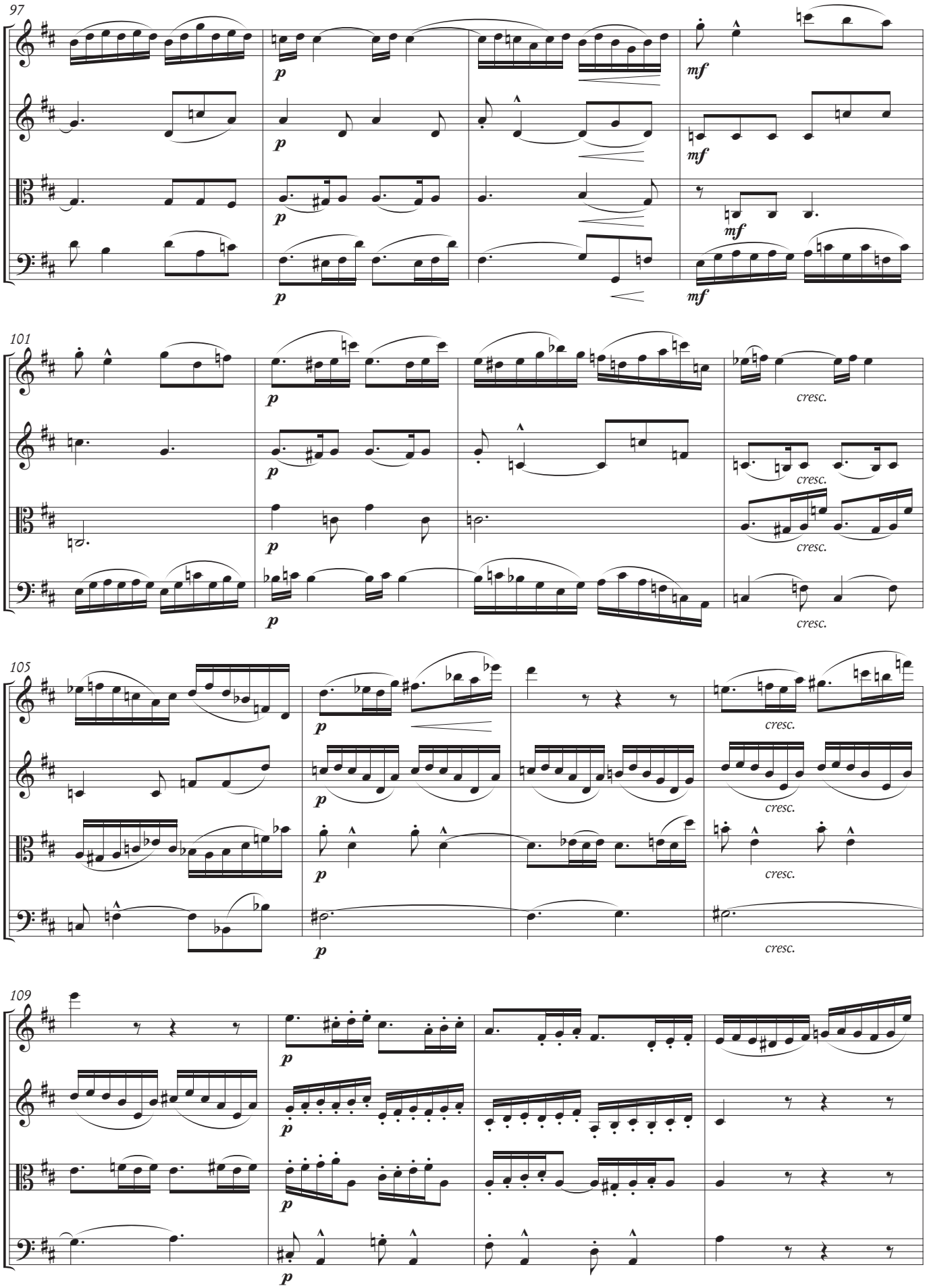
97
p
mf
101
cresc.
105
109

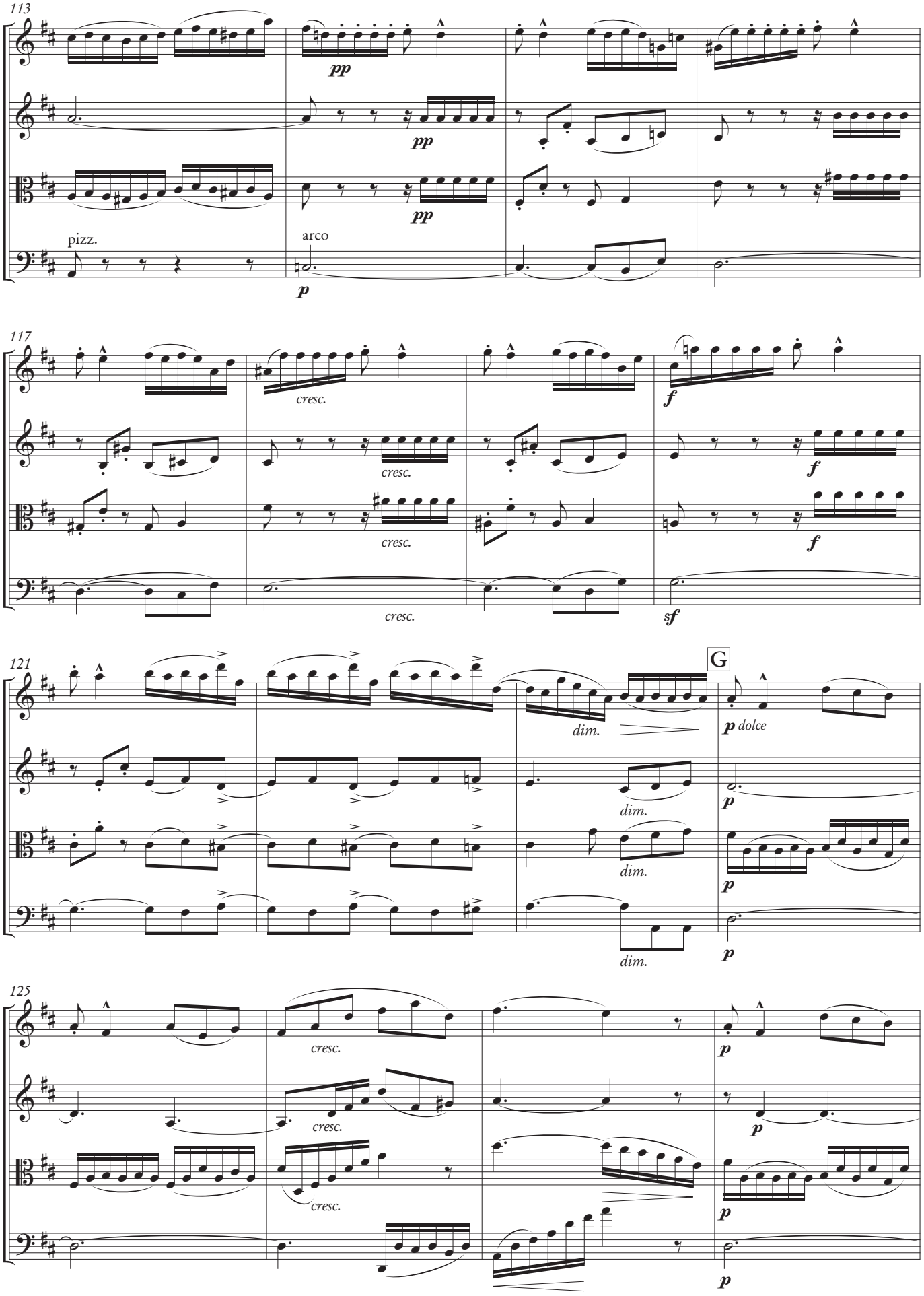
113
pp
pp
pp
pizz.
arco
p
117
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
f
f
f
sf
121
dim.
dim.
dim.
dim.
G
p dolce
p
p
p
125
cresc.
cresc.
cresc.
p
p
p
p

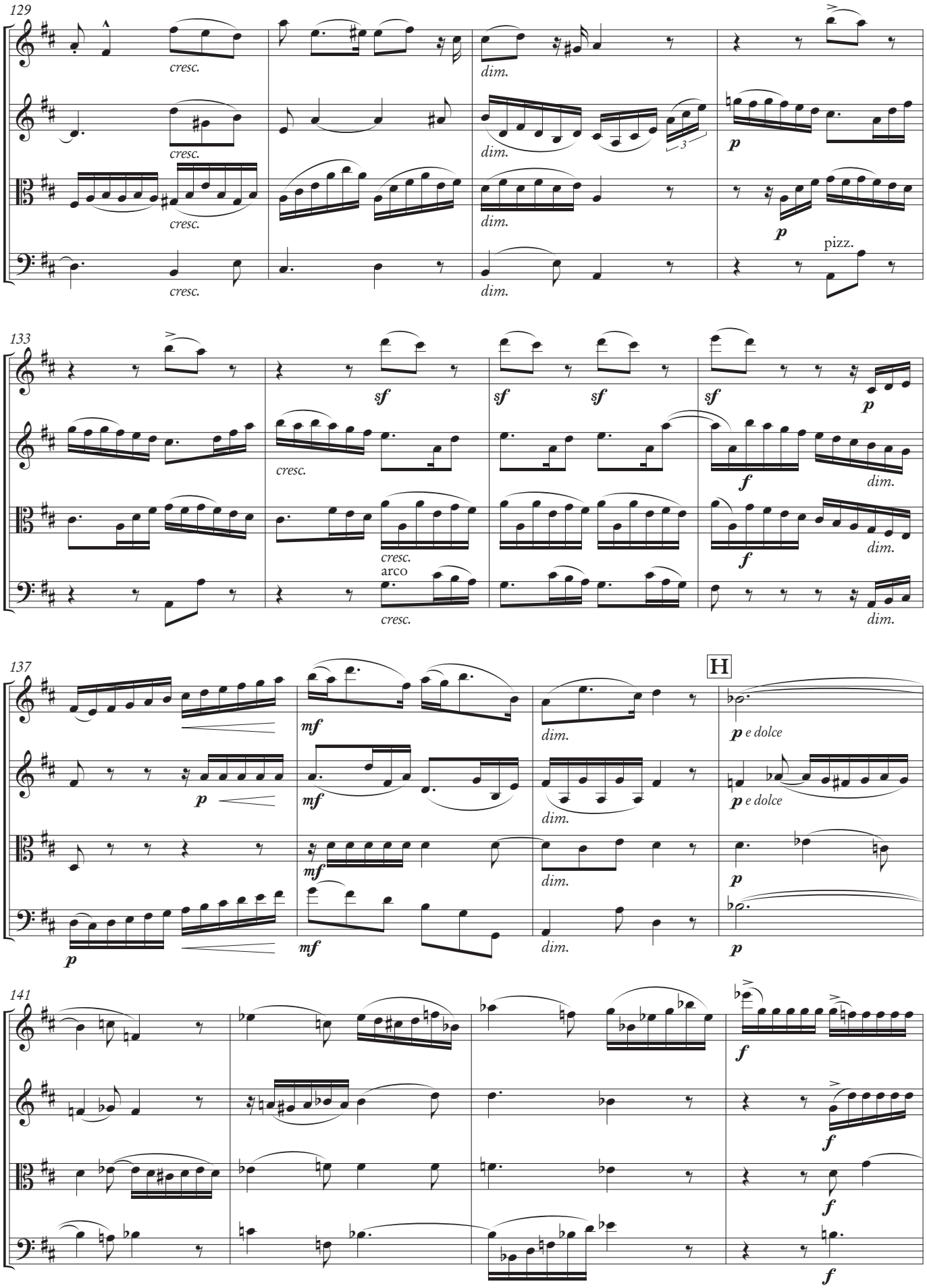
129
cresc.
dim.
p
pizz.
133
sf
f
dim.
arco
137
H
mf
p e dolce
141
f

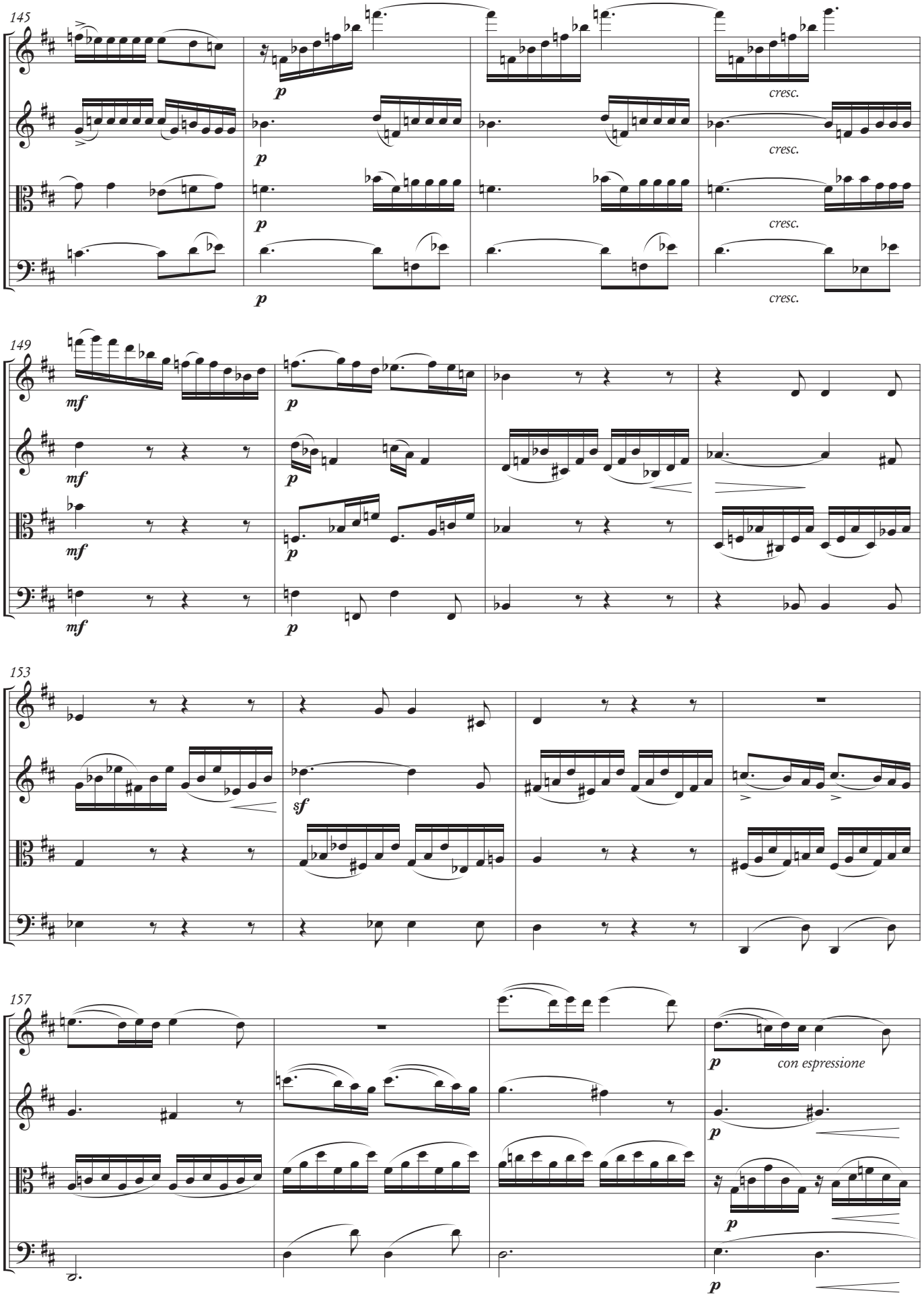
145
p
cresc.
149
mf
p
153
sf
157
con espressione

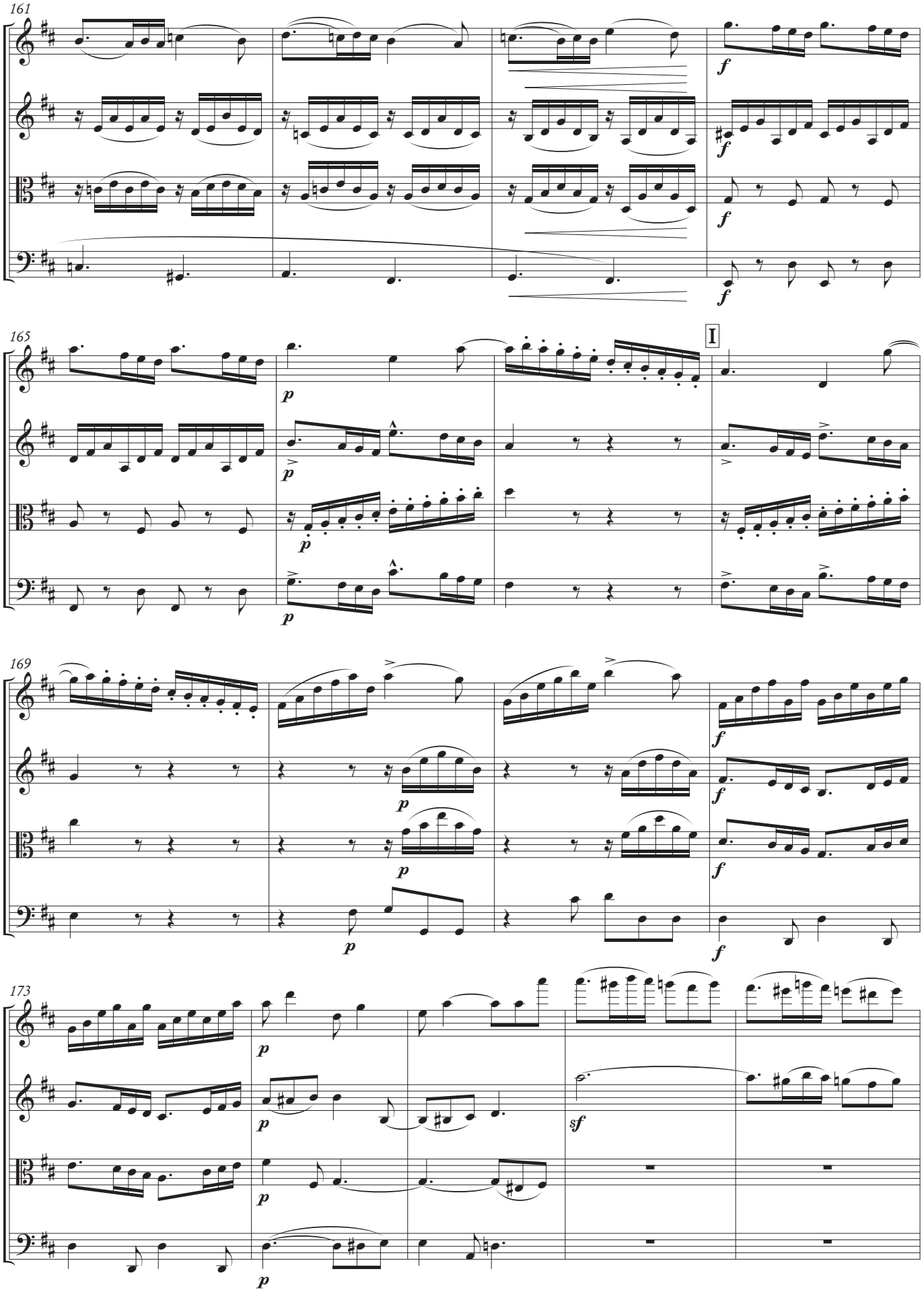
161
f
f
f
f
165
I
p
p
p
p
169
f
f
f
f
p
p
p
173
p
p
sf
p

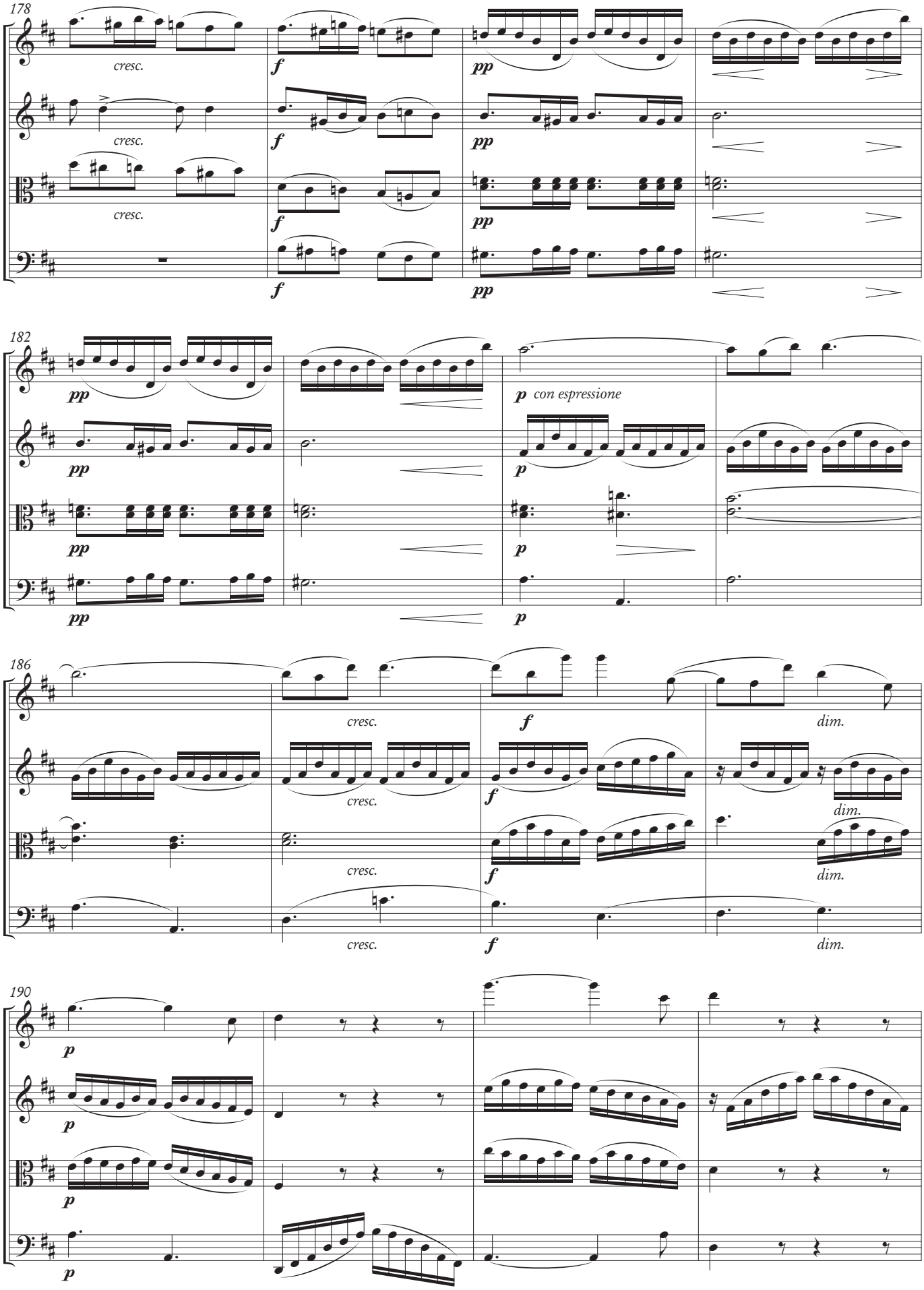
178
cresc.
cresc.
cresc.
f
f
f
pp
pp
pp
182
pp
pp
pp
p con espressione
p
p
186
cresc.
cresc.
cresc.
cresc.
f
f
f
f
dim.
dim.
dim.
dim.
190
p
p
p
p

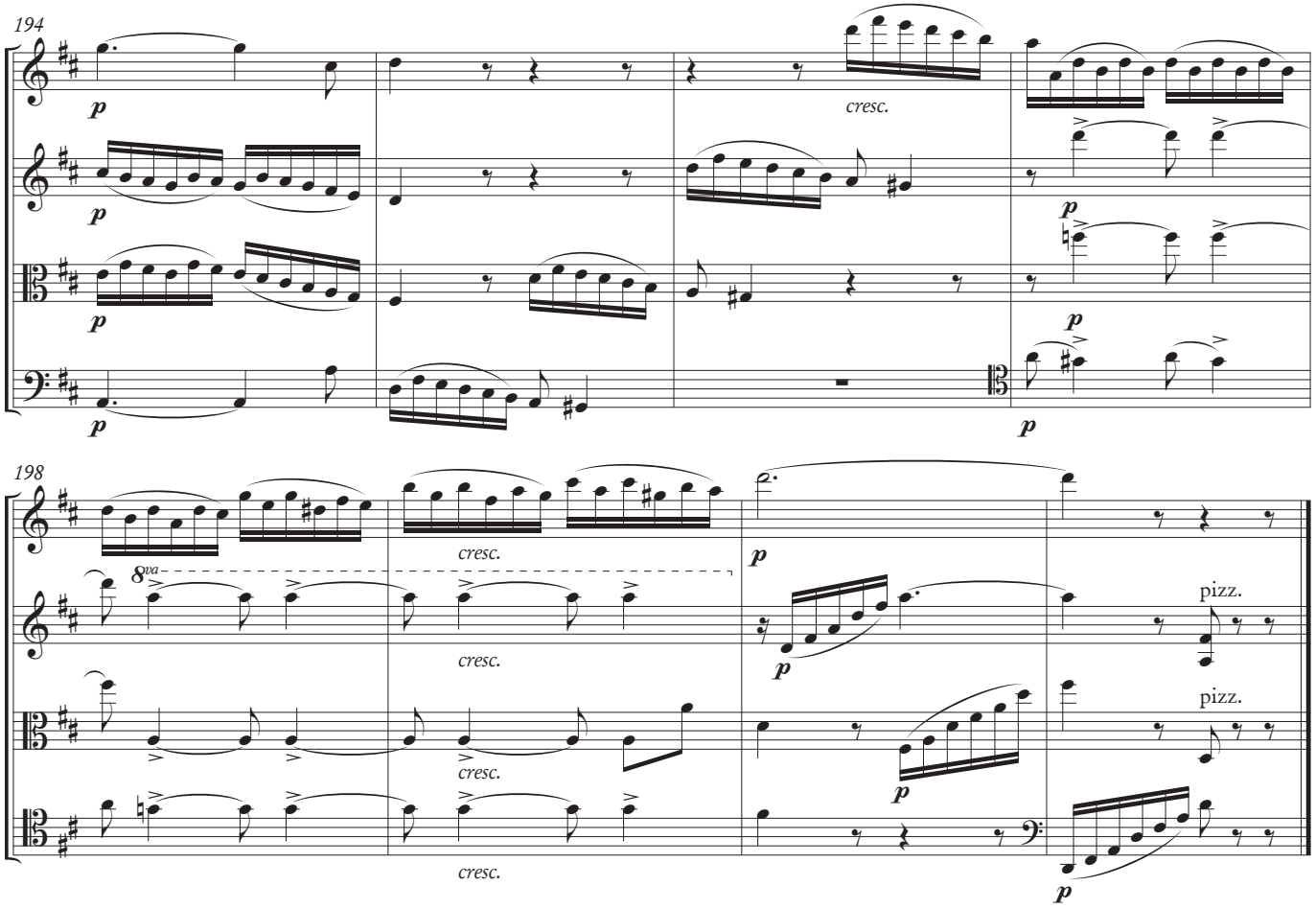

III.

MENUETTO
Allegro

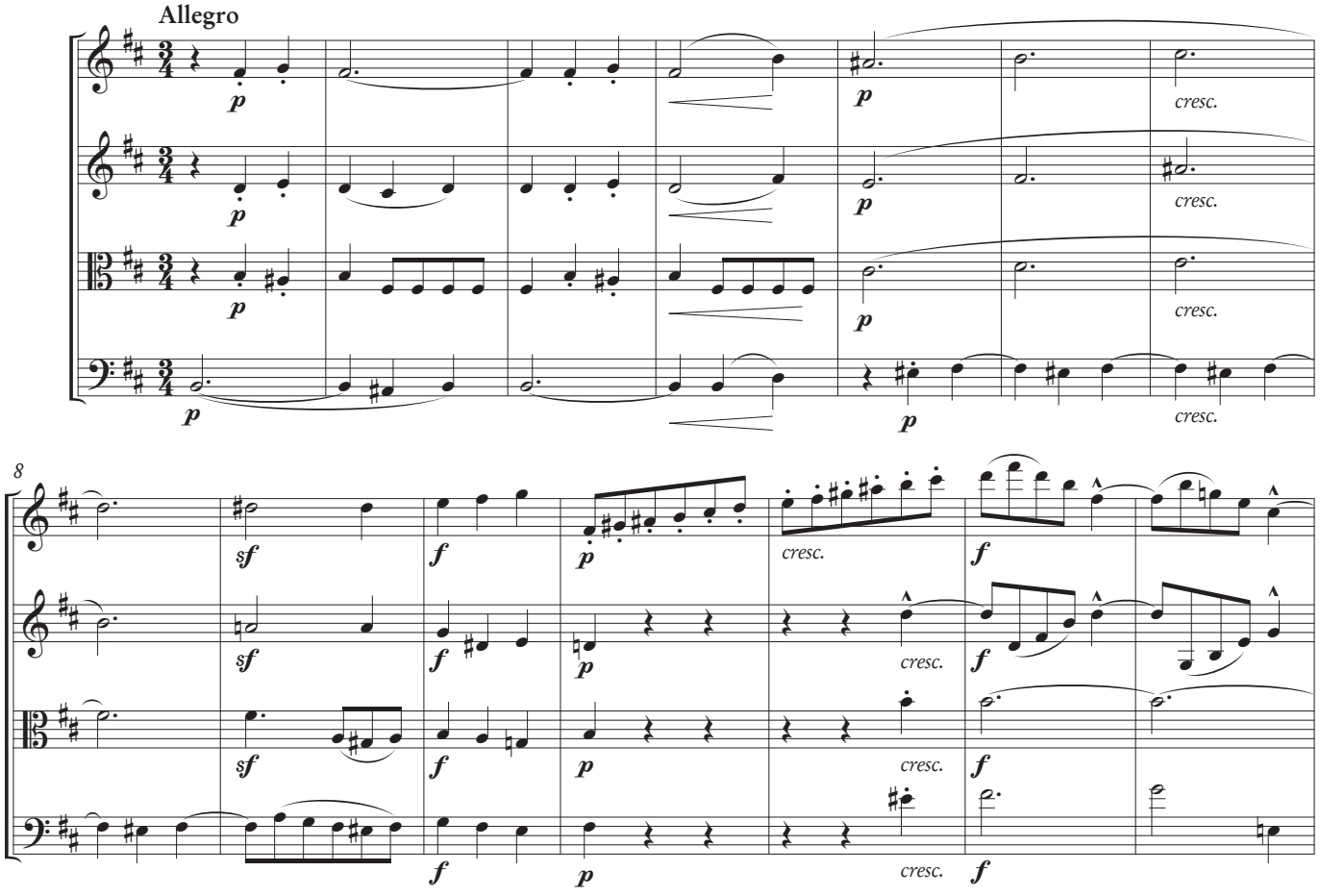

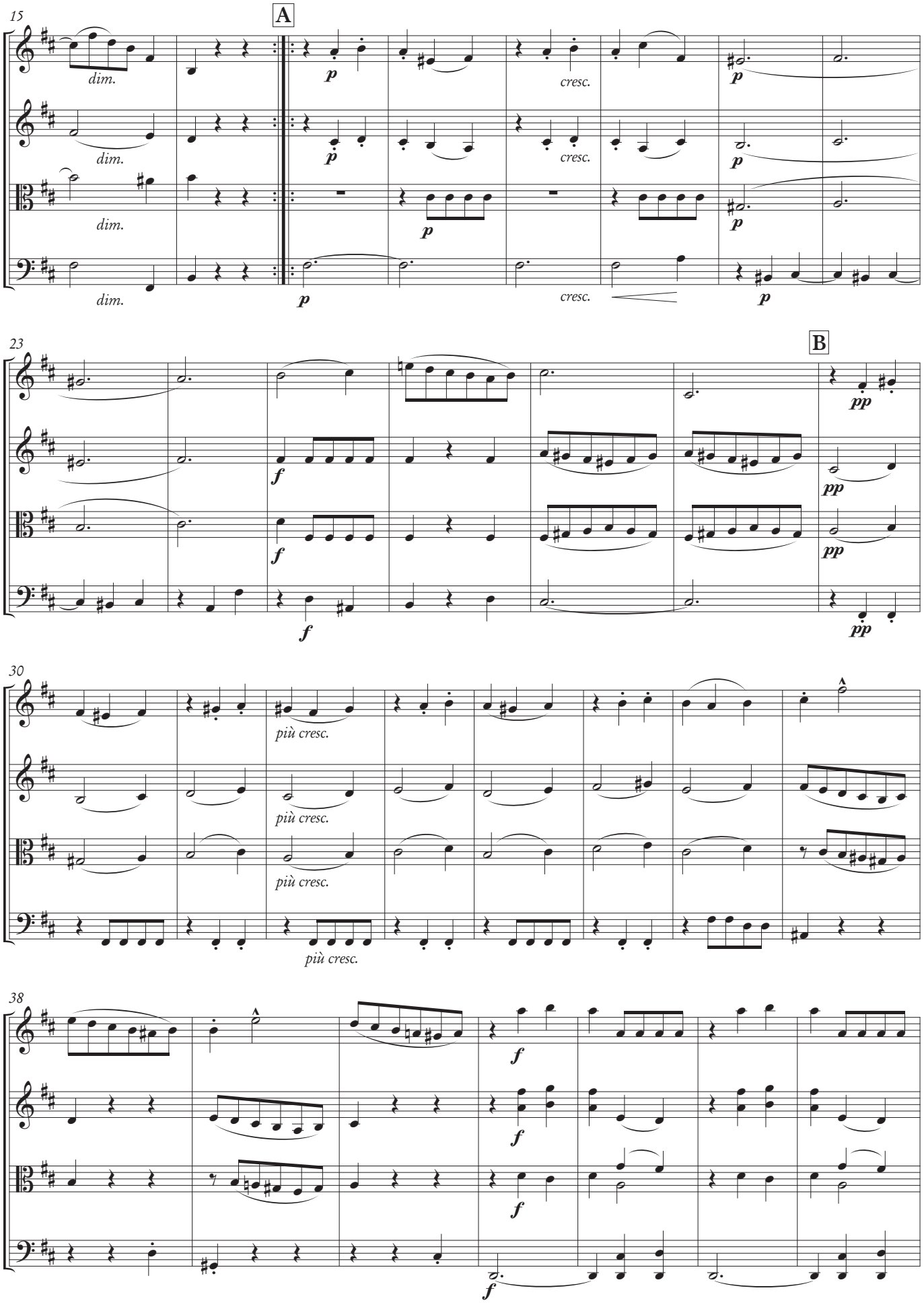
15
A
dim.
dim.
dim.
dim.
p
p
p
p
p
cresc.
cresc.
cresc.
23
B
f
f
f
pp
pp
pp
30
più cresc.
più cresc.
più cresc.
più cresc.
38
f
f
f
f

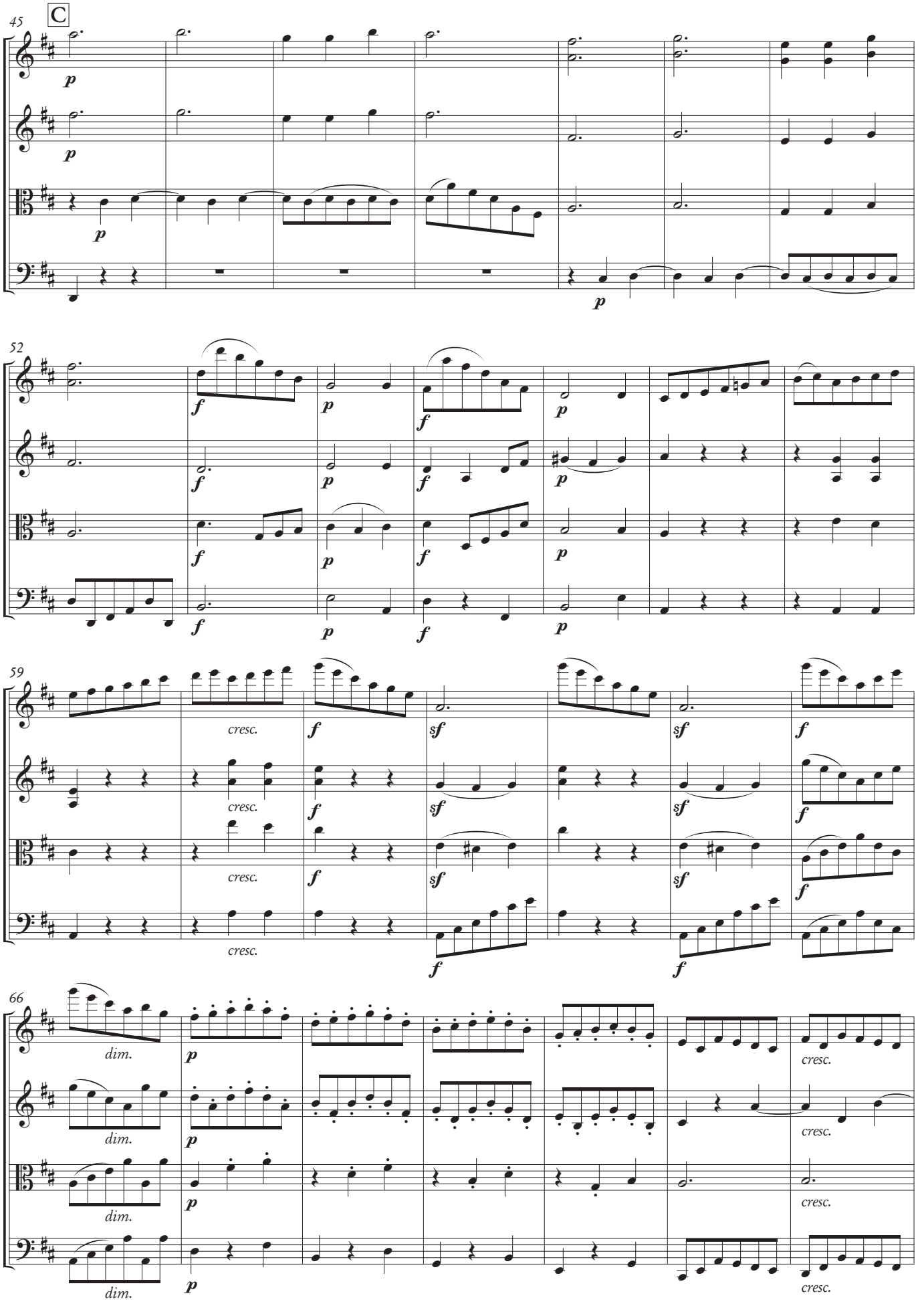
45
C
52
59
66
cresc.
dim.

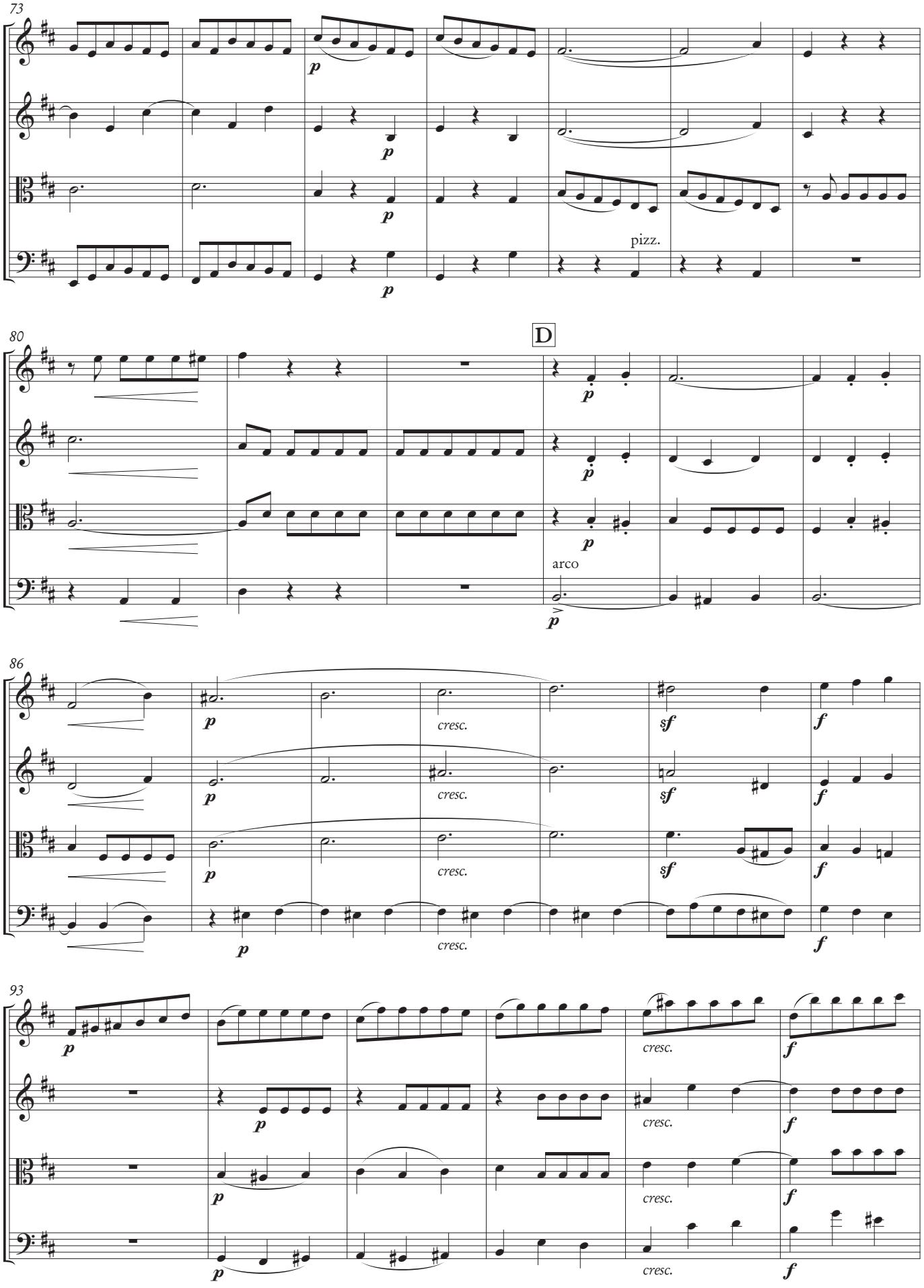
73
p
p
p
p
pizz.
80
D
p
p
p
arco
p
86
p
cresc.
sf
f
93
p
cresc.
f

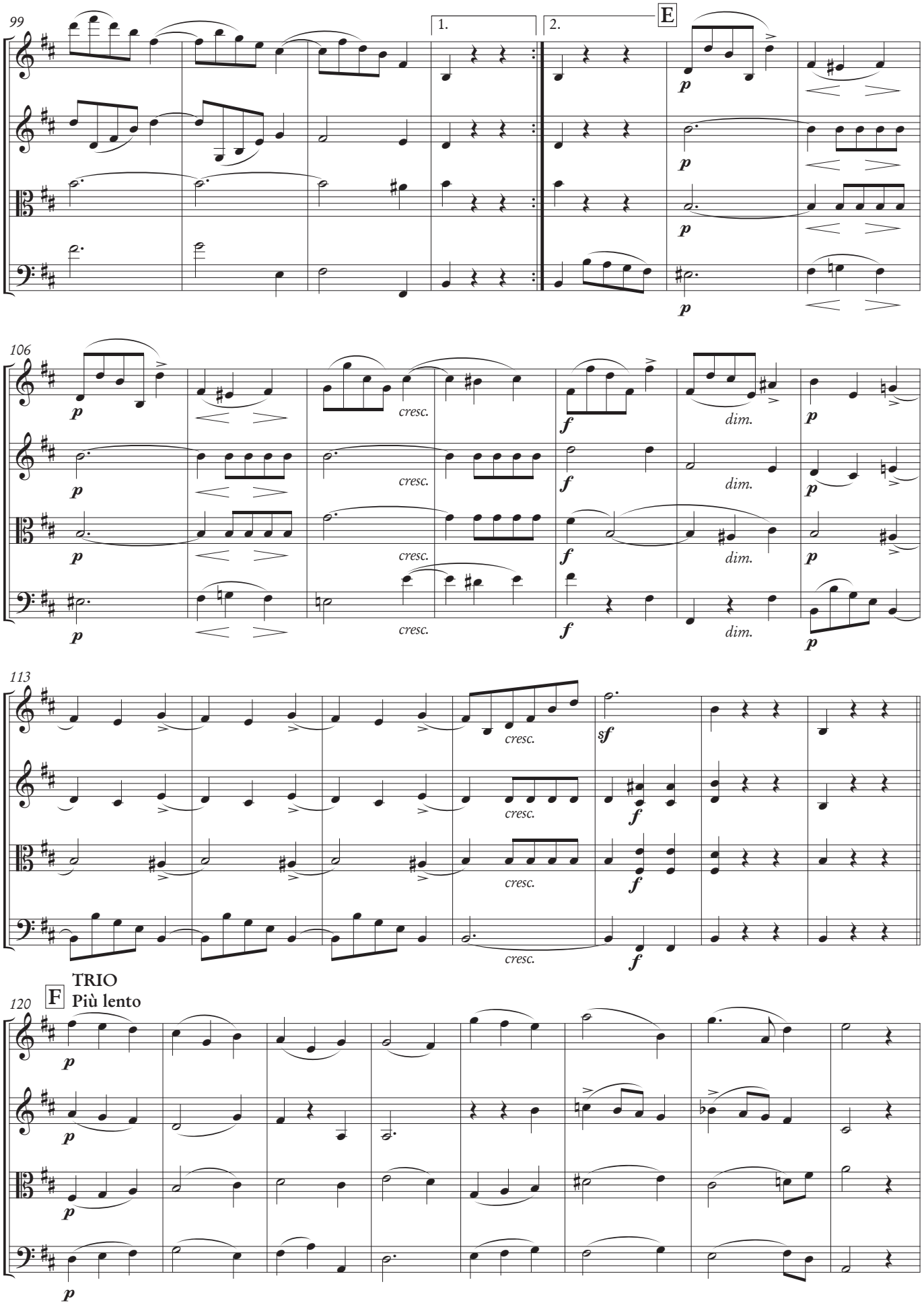
99
1.
2.
E
106
cresc.
dim.
113
sf
F
TRIO
Più lento
120

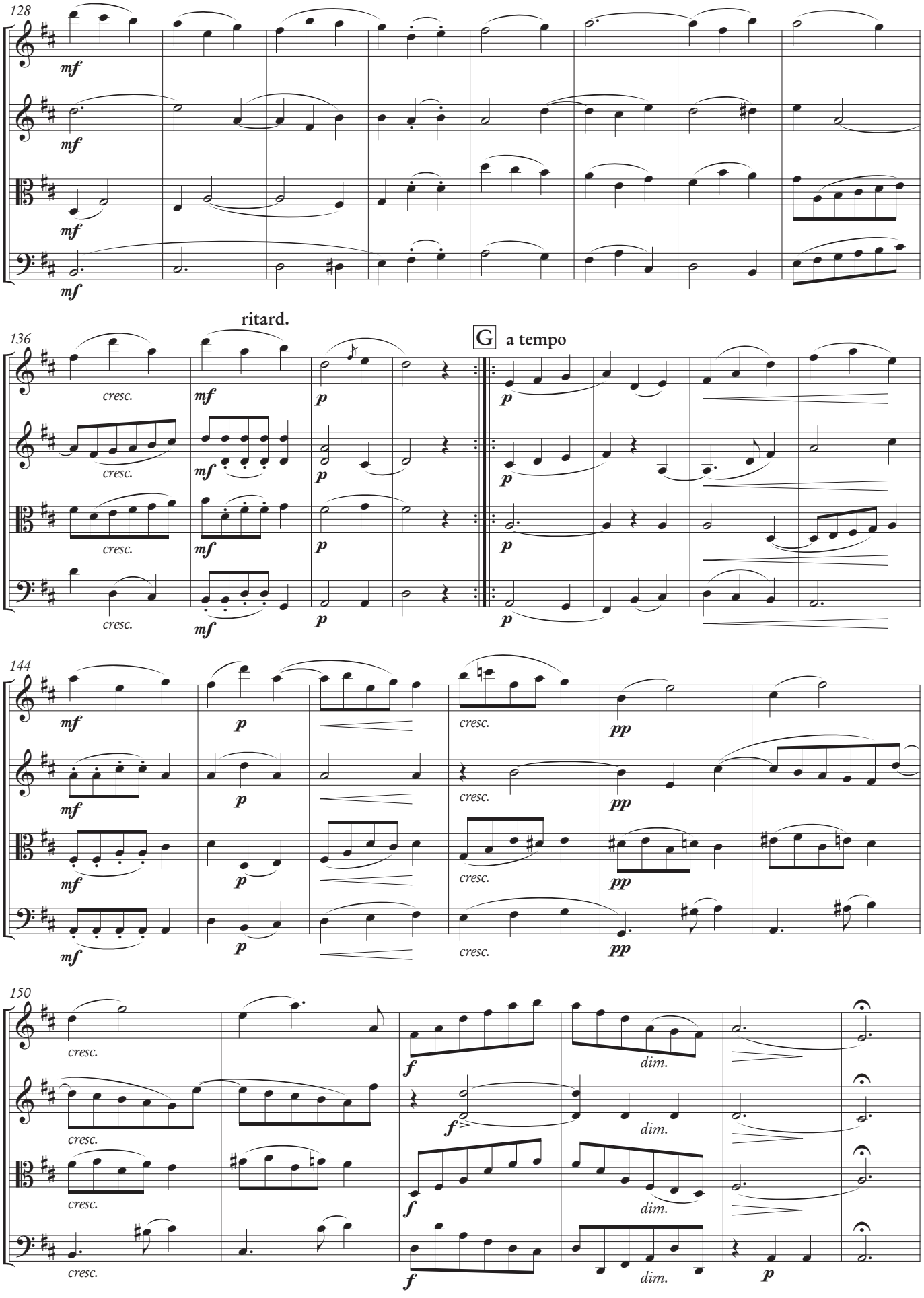
128
mf
136
ritard.
cresc.
mf
p
G
a tempo
144
pp
150
f
dim.

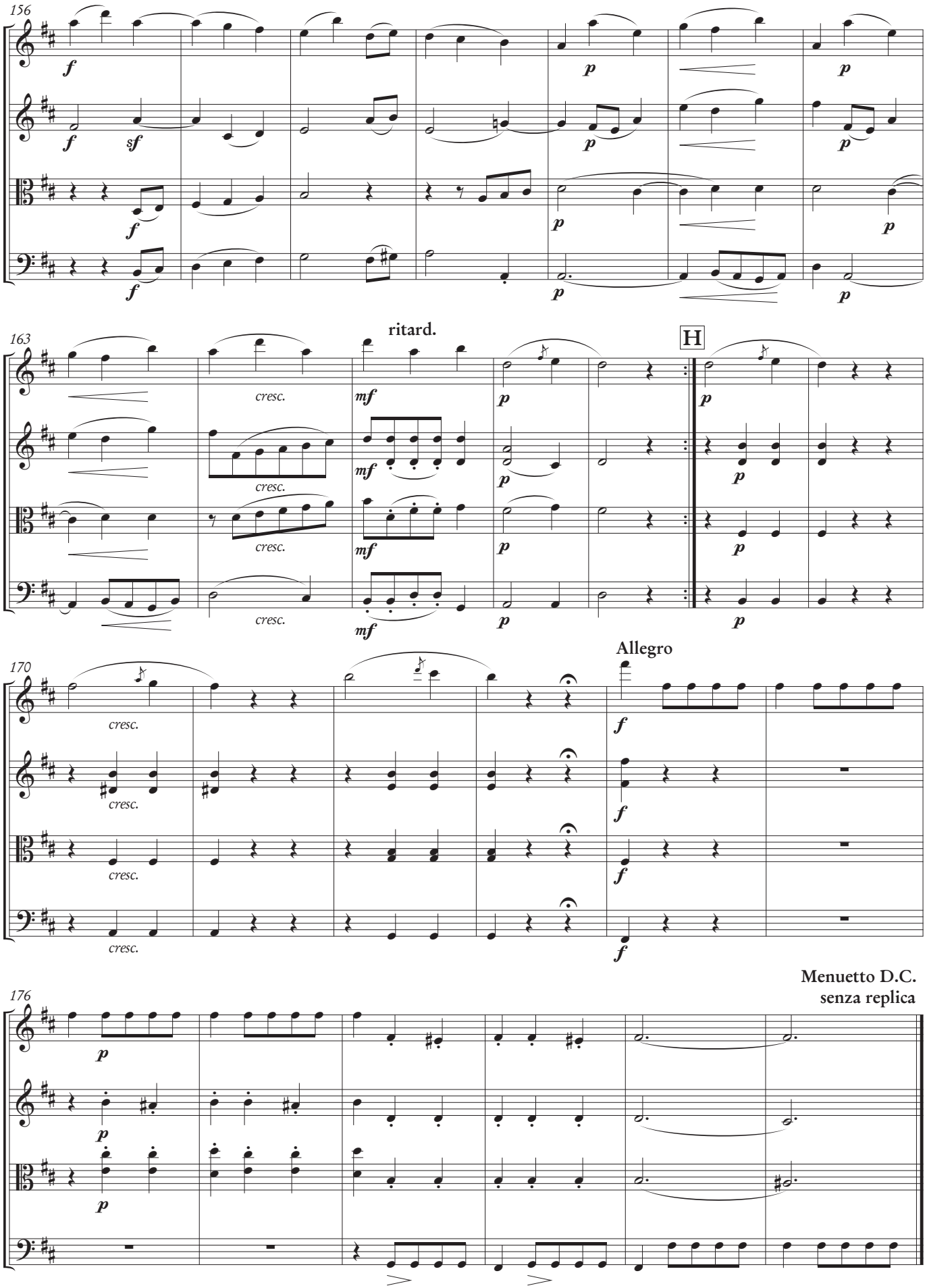
156
163
ritard.
H
Allegro
170
176
Menuetto D.C.
senza replica

IV.

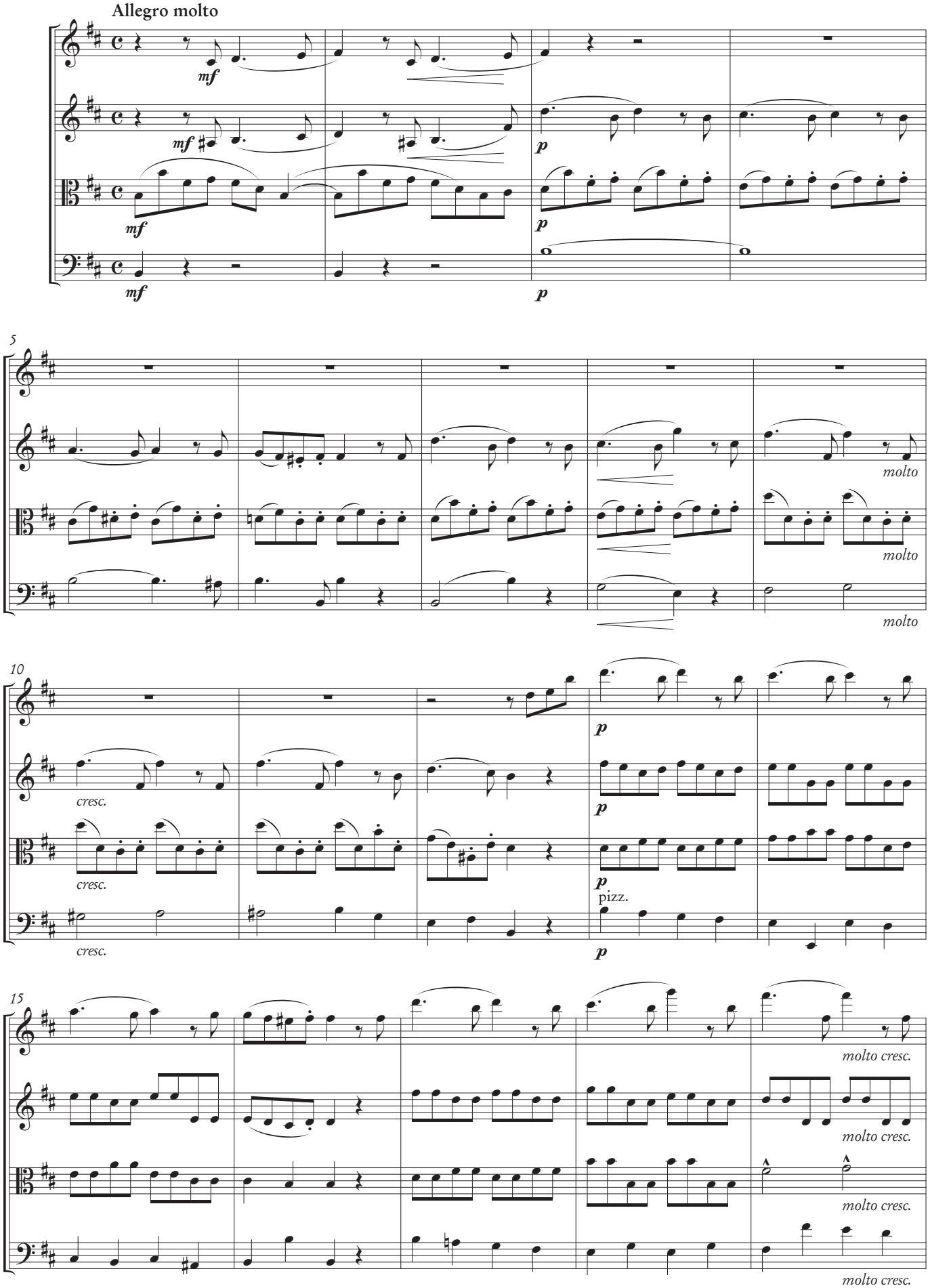

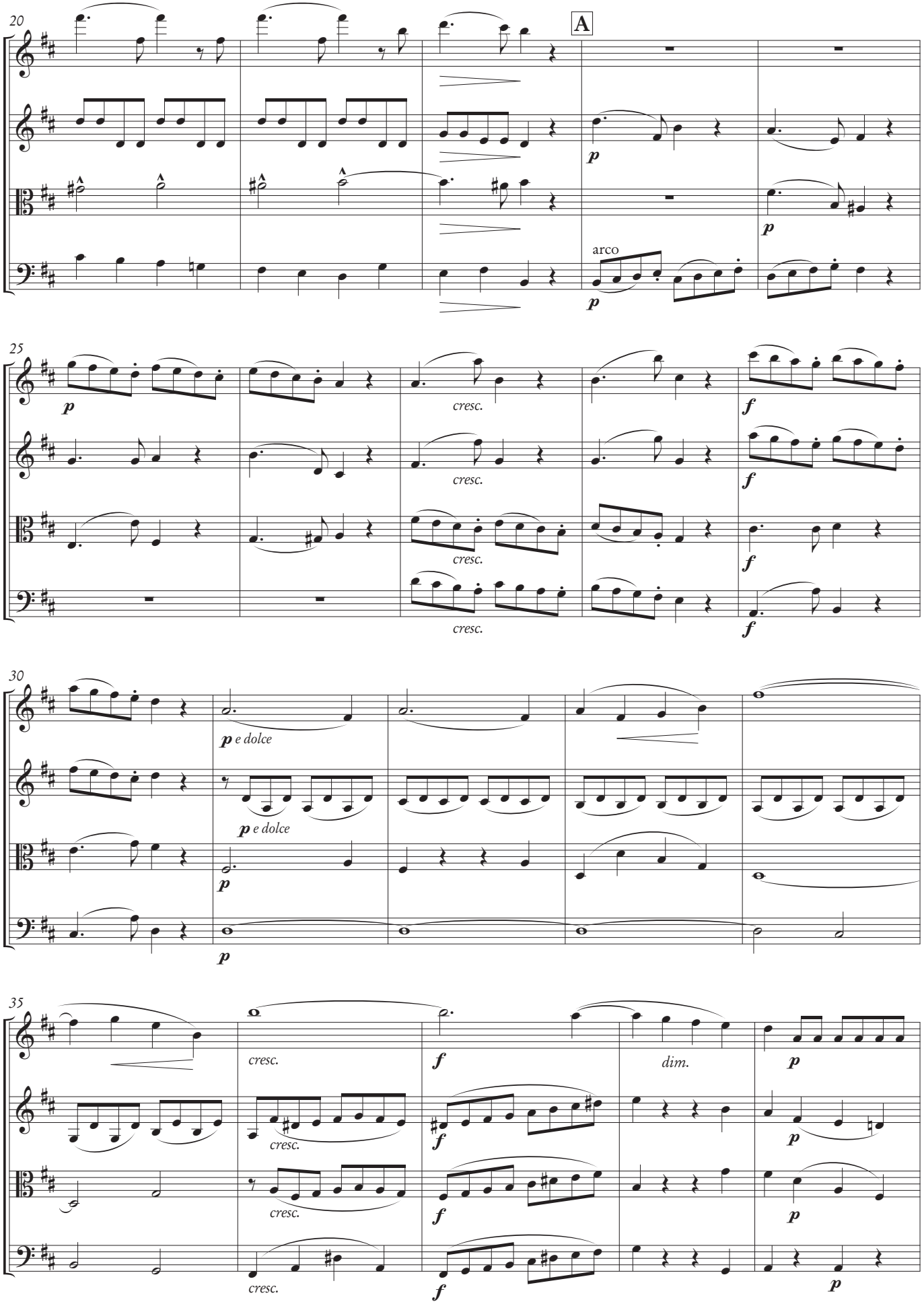
20
A
p
arco
p
25
p
cresc.
f
30
p e dolce
p e dolce
p
p
35
cresc.
f
dim.
p

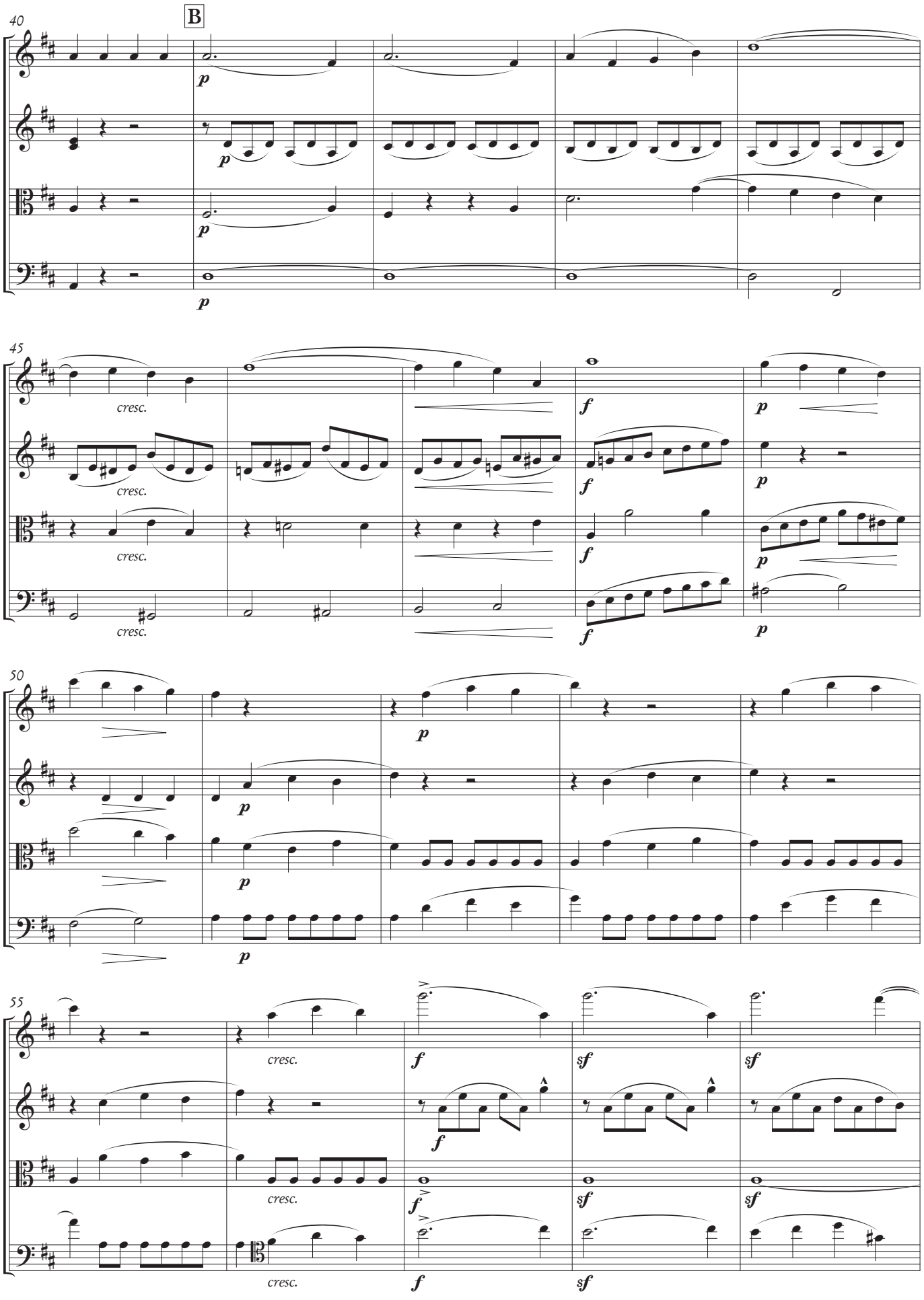
40
B
p
45
cresc.
f
50
55
sf

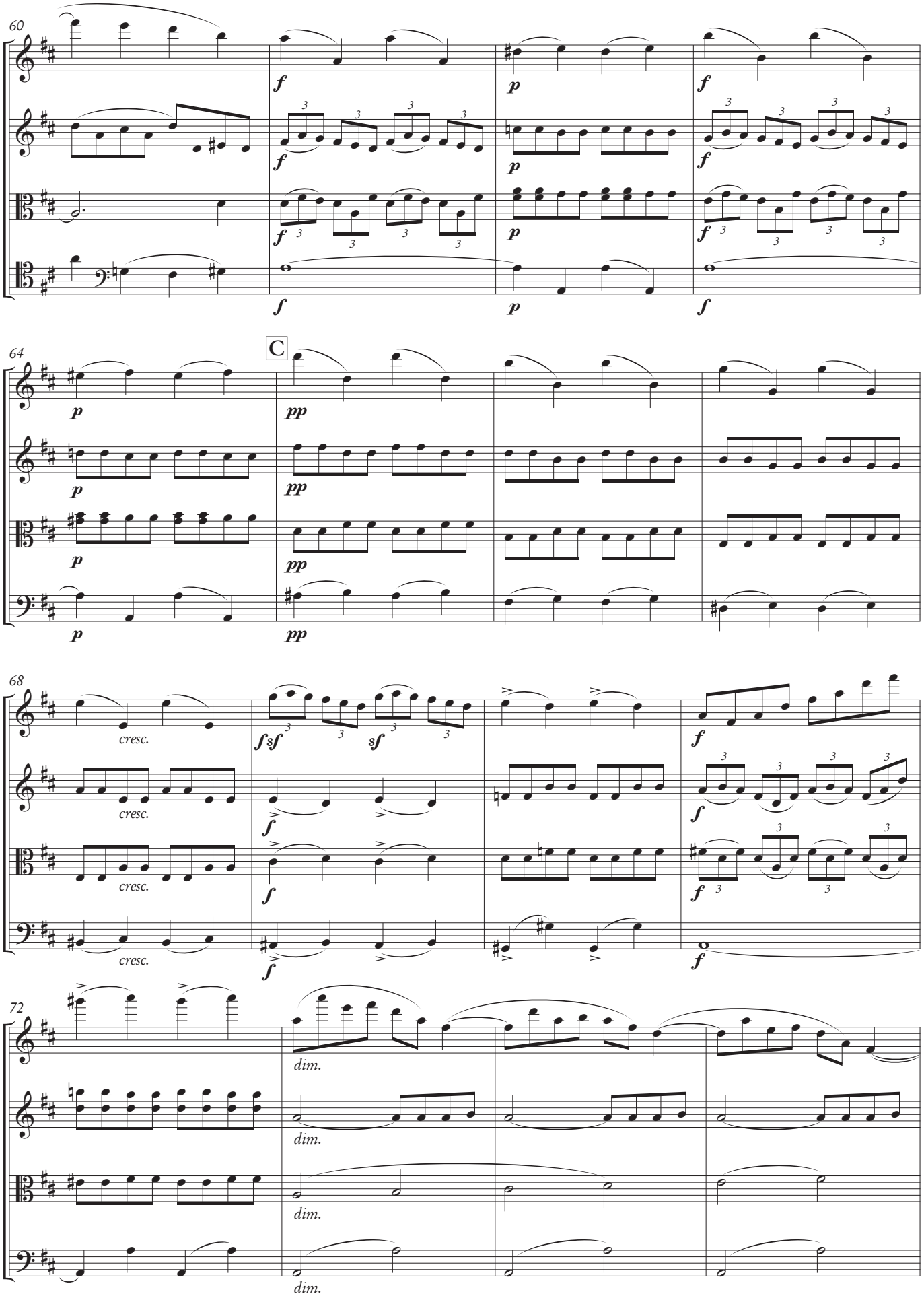
60
64
C
68
72
cresc.
dim.

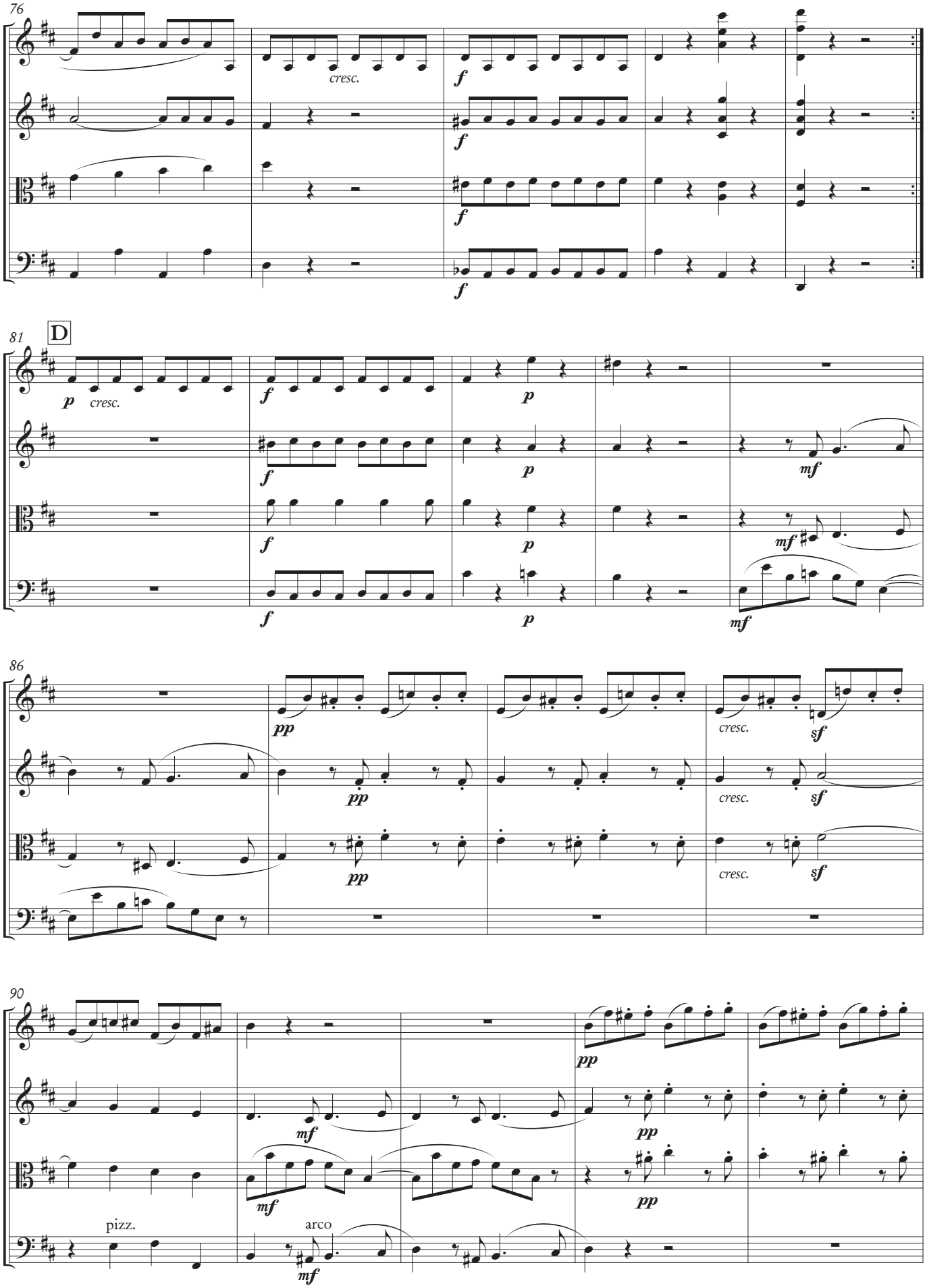
76
cresc.
f
81
D
p
cresc.
mf
86
pp
sf
90
pizz.
arco

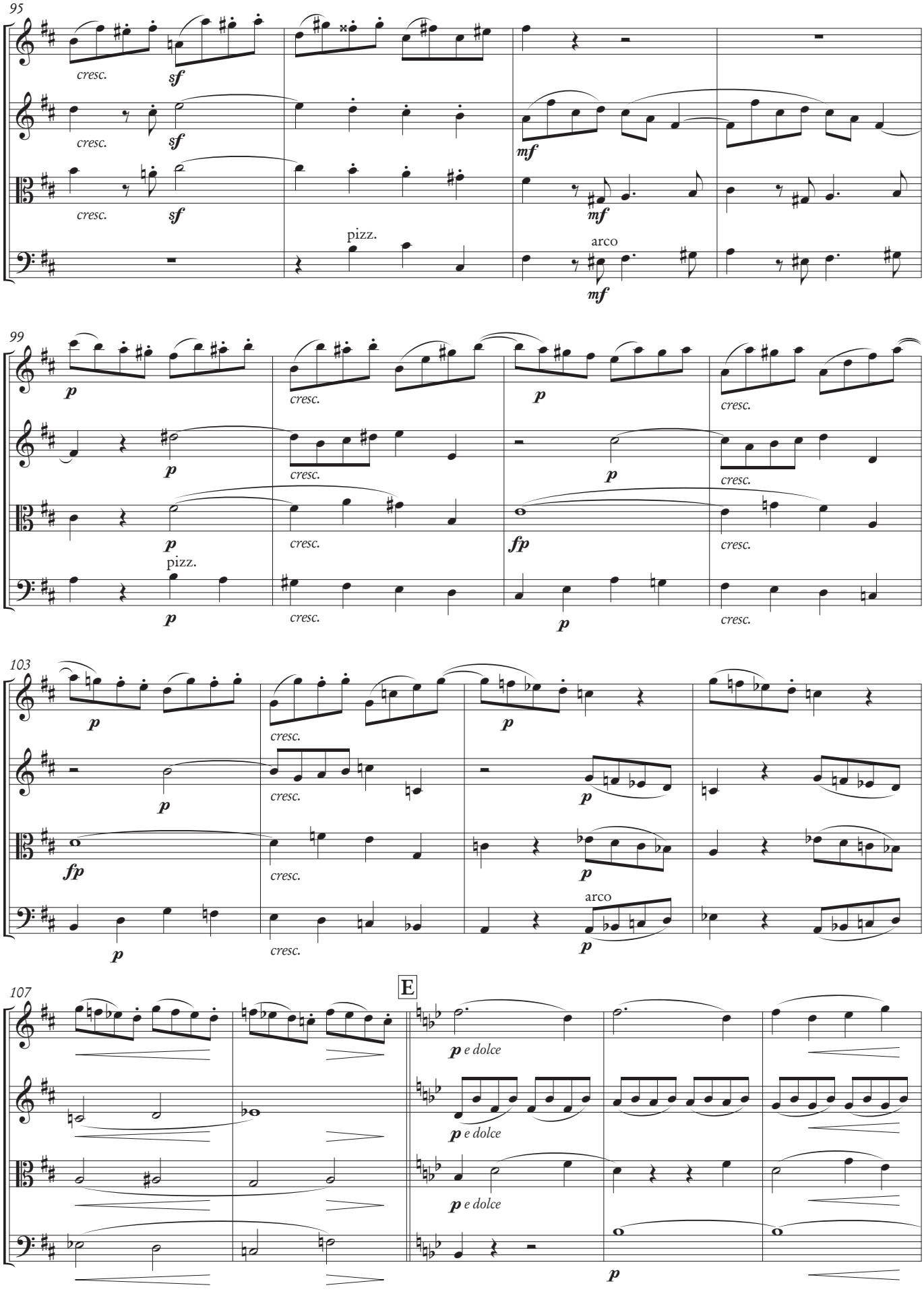
95
cresc.
sf
pizz.
arco
mf
99
p
cresc.
fp
103
fp
107
E
p e dolce

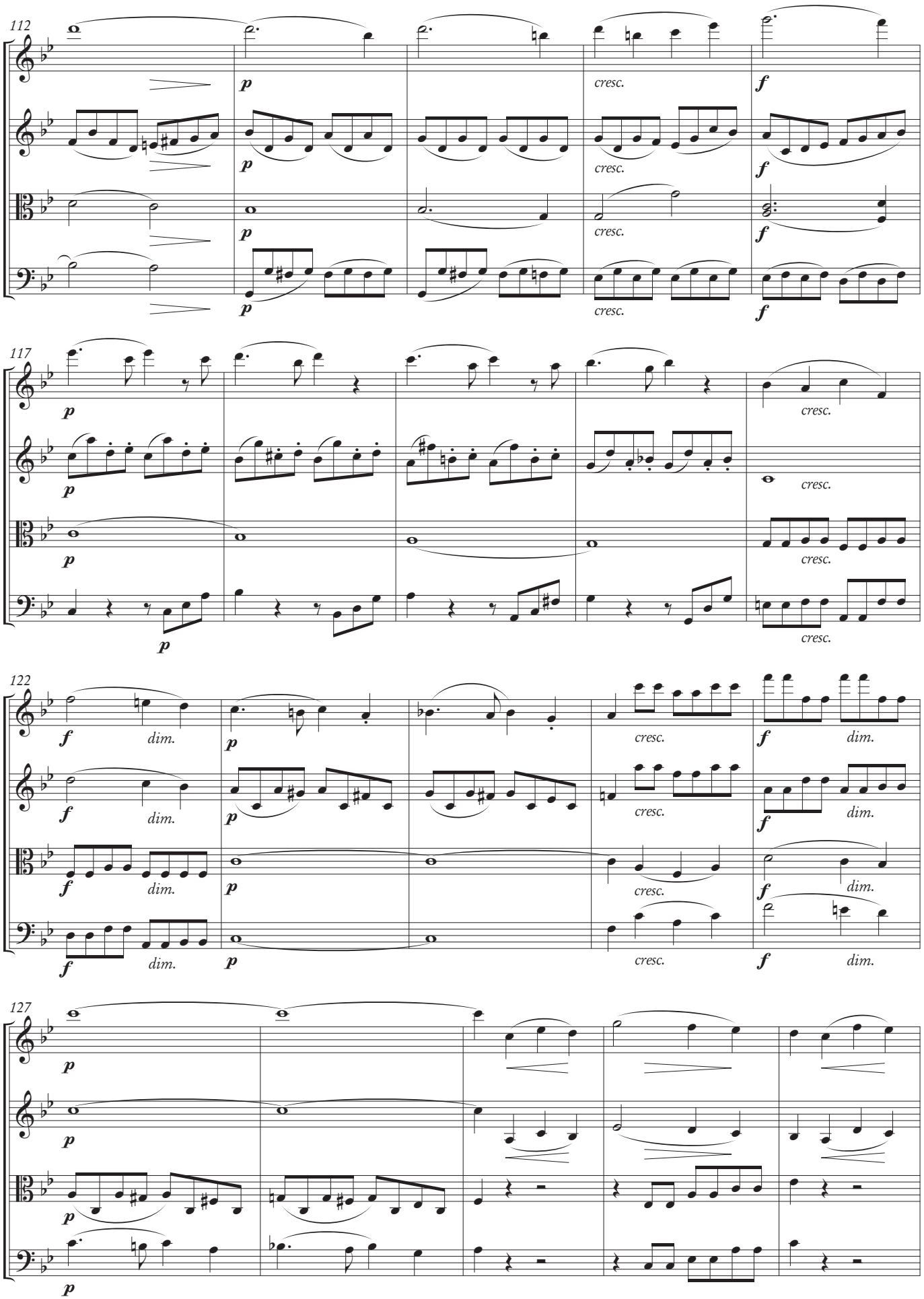
112
p
cresc.
f
117
122
dim.
127

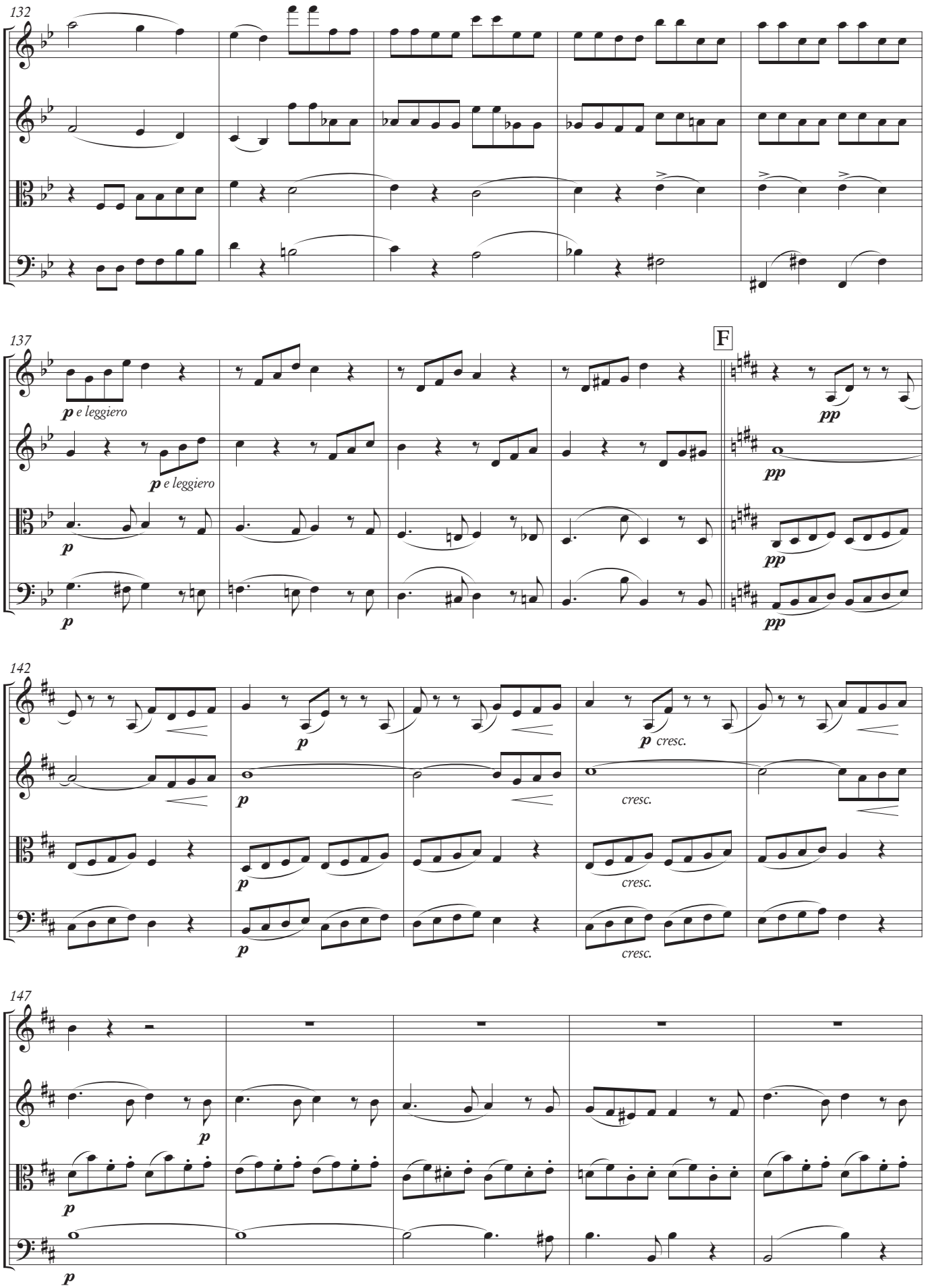
132
137
F
p e leggiero
p e leggiero
p
p
pp
pp
pp
pp
142
p
p
p cresc.
cresc.
p
cresc.
p
cresc.
147
p
p
p

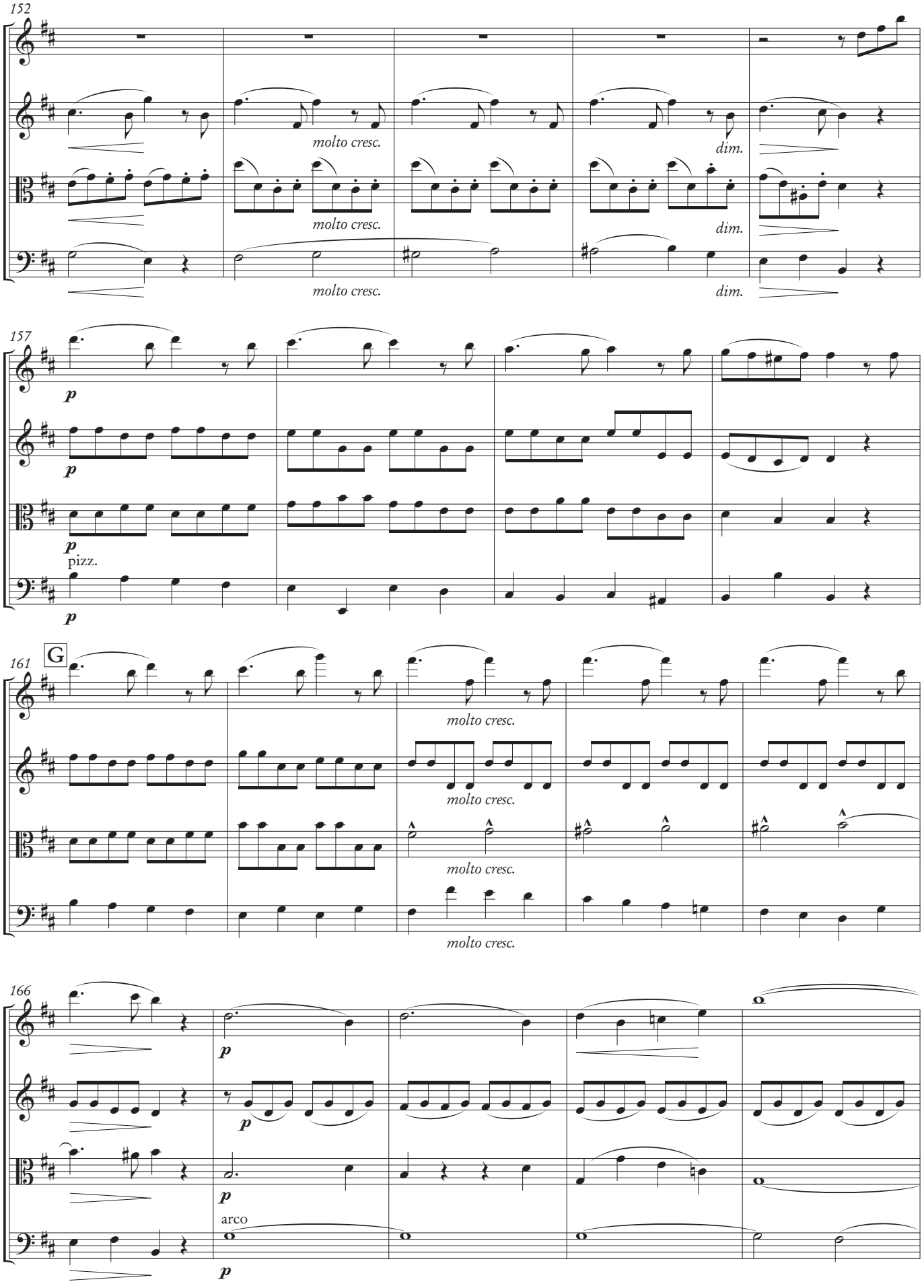
152
molto cresc.
molto cresc.
molto cresc.
dim.
dim.
dim.
157
p
p
p
pizz.
p
161
G
molto cresc.
molto cresc.
molto cresc.
molto cresc.
166
p
p
p
arco
p

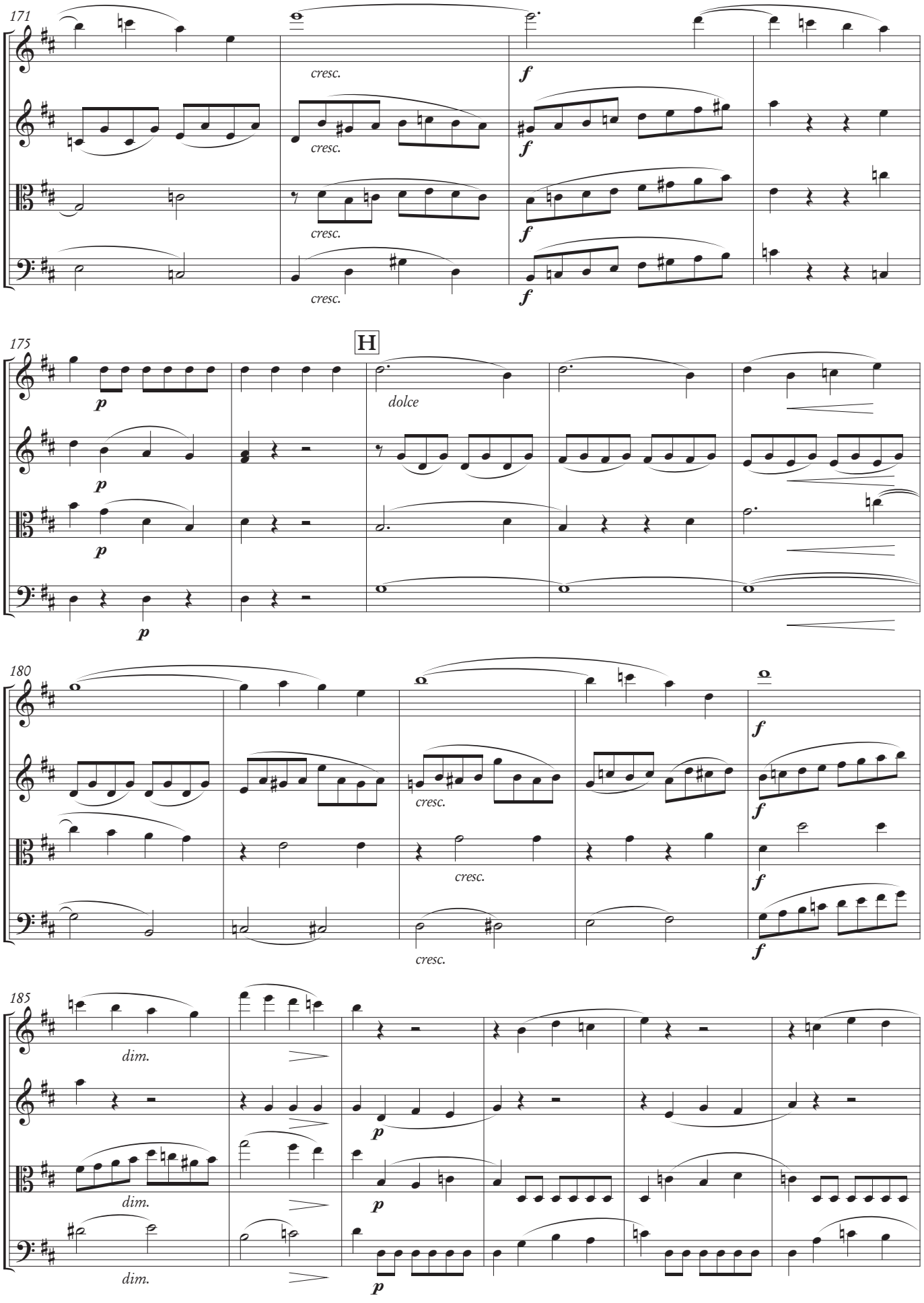
171
cresc.
f
175
H
p
dolce
180
cresc.
185
dim.

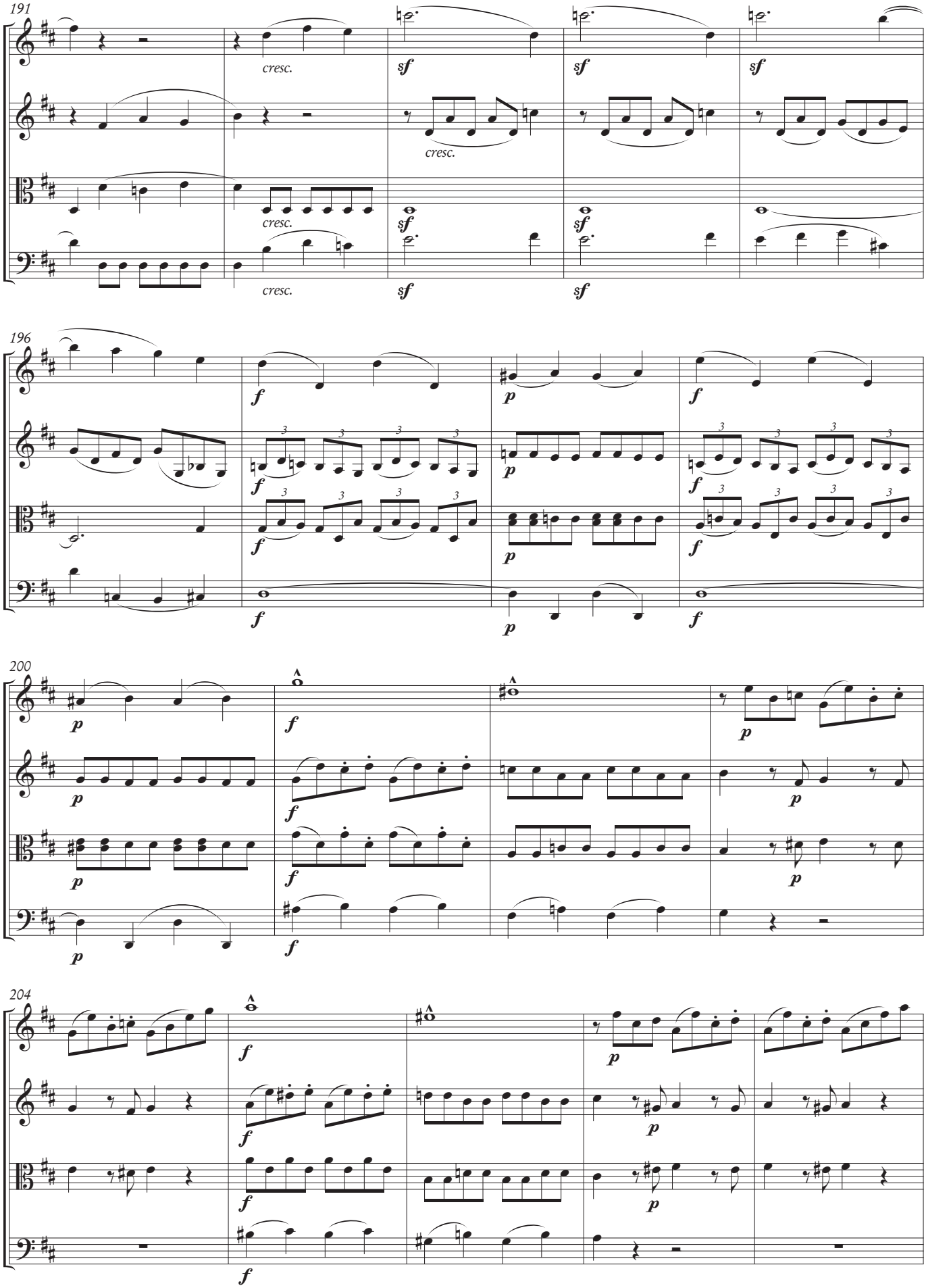
191
cresc.
sf
196
f
p
200
204

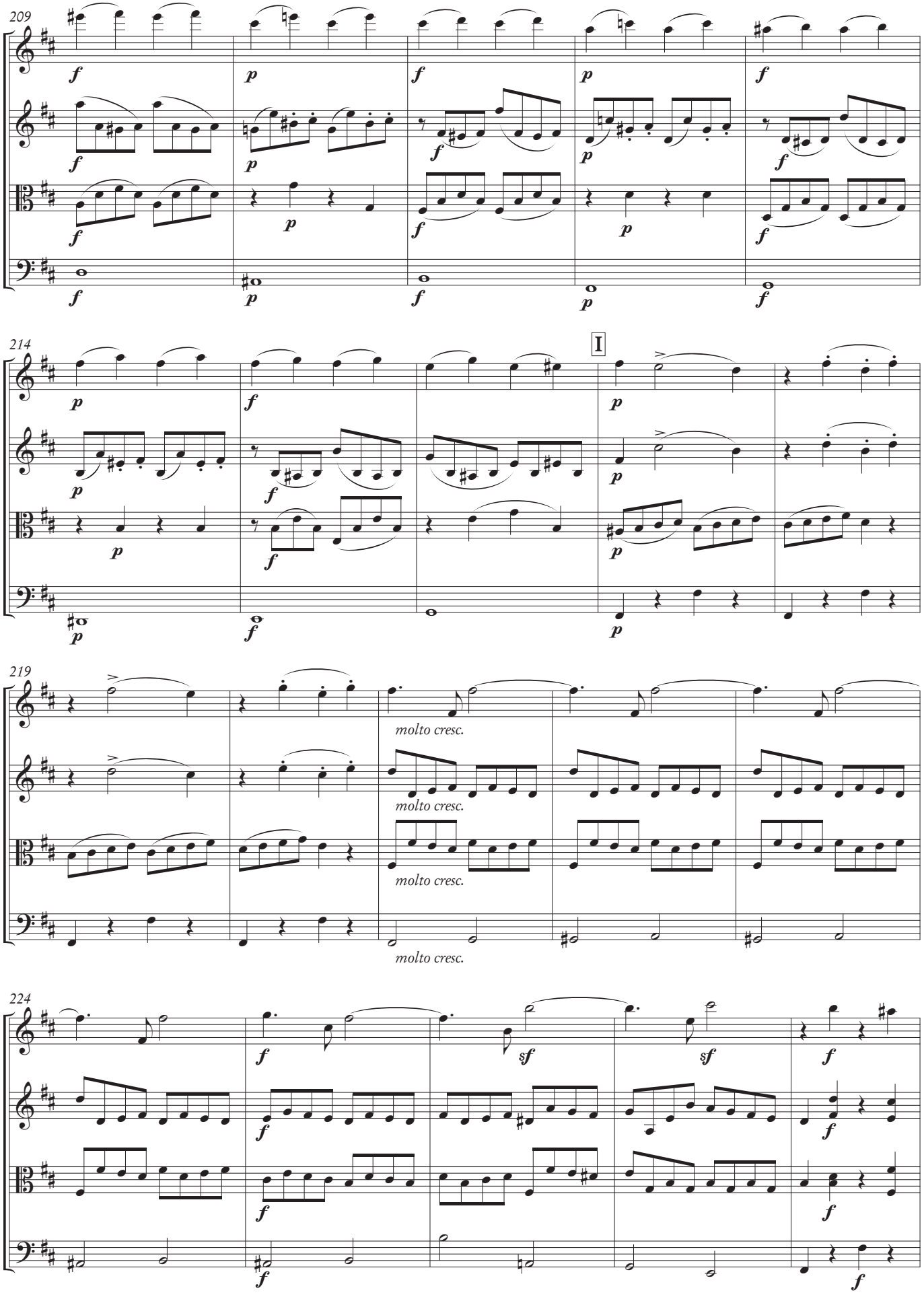
209
214
I
219
molto cresc.
molto cresc.
molto cresc.
224

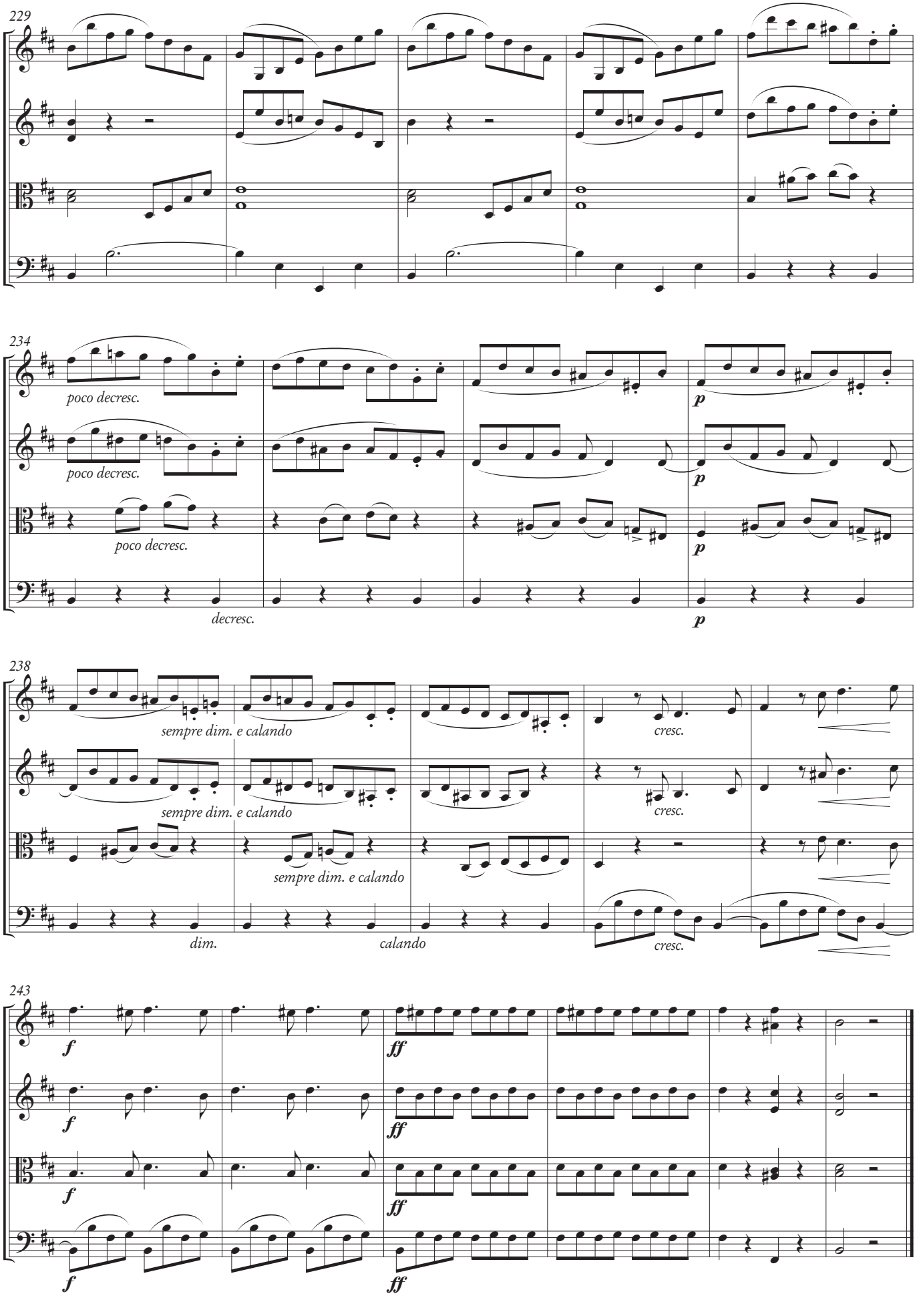
229
234
poco decresc.
poco decresc.
poco decresc.
decresc.
p
p
p
p
238
sempre dim. e calando
sempre dim. e calando
sempre dim. e calando
dim.
calando
cresc.
cresc.
cresc.
243
f
f
f
f
ff
ff
ff
ff

Adolf Fredrik Lindblad

Adolf Fredrik Lindblad (1801-1878) hade en komplicerad uppväxt och en lika ombytlig tid som ung vuxen. Född 1801 i Skänninge av en ogift mor kom han vid ett års ålder till en fosterfamilj, där hustrun var moderns moster. Efter inledande skolgång i Östergötland fortsatte han från 1809 i Stockholm, där modern då bodde och var gift med en skådespelare vid Kungl. Teatern. Efter styvfaderns död 1813 fick Adolf Fredrik Lindblad återvända till fosterföräldrarna som snart flyttade till Norrköping. Där fick han sin första skolning i musik: piano och flöjt.

Fosterfadern som var handlare styrde Adolf Fredrik Lindblad mot sitt eget yrke. Efter några år i fosterfaderns affär fick han 1818–19 arbeta vid ett skeppsklareringskontor i Hamburg. I denna stad fick Adolf Fredrik Lindblad viktiga impulser av tysk litteratur och musik.

Sommaren 1822 kom han till Bleckenstad utanför Mjölby för att undervisa gårdens döttrar i pianospel. En av dem, Sophie Kernell, skulle bli hans hustru. Där lärde han också känna en kusin till husets syskonskara, Per Daniel Amadeus Atterbom, en livsavgörande vänskap för Lindblad.

Genom Atterboms förmedling flyttade Lindblad till Uppsala, i första hand för studier i harmonilära för universitetets *director musices*, Johann Christian Friedrich Hæffner. Men han kom också in i stadens konstnärliga och litterära kretsar. Där fanns redan Atterbom, men också Erik Gustaf Geijer som skulle bli en annan nära vän. I denna miljö blommade Lindblad ut som sångtonsättare.

Sångkomponerande var tidigare liktydigt med att skapa sällskapsvisor. Den nyromantiska dikten gav tonsättarna nya utmaningar. Lindblads sånger är texttolkande och låter melodin och pianostämman föra en dialog. Från visans tid stammar dock Lindblads länge utnyttjade praxis att flerstrofiga dikter sjungs till samma ackompanjemang. Adolf Fredrik Lindblad komponerade över 200 sånger, varav en del skrevs för vännen Jenny Lind.

Med salongsvärdinnan Malla Silfverstolpe och Erik Gustaf Geijer for Lindblad 1825–26 via Köpenhamn till Berlin, där han tog lektioner i komposition för Carl Friedrich Zelter och i pianospel för Ludwig Berger. Via Zelter lärde han känna Felix Mendelssohn. Vänskapen med denne blev viktig och varade livet ut.

Tillbaka i Sverige slog han och hustrun Sophie sig ner i Stockholm. Där startade Lindblad 1827 en musikskola, vilken under lång tid skulle bli hans huvudsakliga inkomstkälla. Under Stockholmsåren skrev Lindblad sin enda opera, *Frondörerna* (1835), som emellertid inte blev någon större framgång. Han komponerade också två symfonier (1832, 1855).

Adolf Fredrik Lindblad tillbringade sina sista år på Lövingsborgs gård strax söder om Linköping, där dottern Lotten bodde. Han avled där 1878.

© *Gunnar Ternhag,* Levande musikarv

Stråkkvartetterna

Sammanlagt tio stråkkvartetter av Lindblad finns bevarade. Sju av dem har en gammal etablerad numrering 1–7 som ungefär, men kanske inte exakt, motsvarar deras kronologi. De tre återstående, som har lagts till med numren 8–10, är kronologiskt obestämbara. Alla kvartetterna är kompletta, förutom två: den sjunde saknar finalsats och den åttonde består enbart av en första sats. De två tidigaste av kvartetterna, nr 1 och 2, skrev Lindblad vid sin återkomst från Berlin i slutet av 1820-talet. Nummer 6 och 7 kan ganska säkert placeras i tonsättarens sena liv, då han hade flyttat från Stockholm till Lövingsborg i Östergötland.

Lindblads stråkkvartetter blev inte publicerade förrän 1911, drygt 30 år efter hans död, och då bara sex av dem. Troligen hade han själv inga tankar på någon utgivning. De tycks ha varit skrivna mest för anspråkslösa musikstunder bland vänner – dels i tidens salonger i Stockholm och Uppsala, dels i det så kallade Djurgårsbolaget i Stockholm, som 1849 förvandlades till Mazerska kvartettsällskapet. I den kretsen av yrkesmusiker och musicerande borgare var en av Lindblads vänner, tullinspektören Jonas Falkenholm, en centralfigur. Man kan tänka sig denne skicklige violinist som primarie när Lindblads kvartetter sattes på notställen. Traditionen att spela Lindblads kammarmusik har sedan levt vidare i Mazerska.

Kvartetterna rör sig alla stilistiskt inom samma område, med Haydn, Mozart och den tidige Beethoven som främsta förebilder. I nummer 1 och 2 fungerar cellostämman fortfarande till stor del som en passiv ackompanjerande basstämma, men därefter lyfts den upp som jämbördig deltagare i stämmornas samspel, i den tredje kvartetten till och med någon gång i diskantregister. De flesta av kvartetterna har på traditionellt vis en menuettsats, för det mesta i en variant där menuettens andra hälft utvecklas till ett långt och genomföringsartat parti.

Kvartetterna är professionellt skrivna, men Lindblad rör sig här inte riktigt i sin stilistiska framkant. Det är det diverterande som dominerar, ofta i en snabbt och lätt löpande diatonisk musik, som för det mesta men inte alltid är metriskt regelbunden. Han låter gärna en ständigt pågående följd av sextondelsrörelser vandra från den ena stämman till den andra. Ett drag av rastlöshet kan finnas i detta, särskilt märkbart i den femte kvartetten.

Lindblad, en av Sveriges främsta sångtonsättare, utvecklar en uttrycksfull melodik i de långsamma satserna. Och några gånger hittar man dessutom inslag av romantisk lidelse i kvartetterna, till exempel i sista satsen i den fjärde – den enda som går i en molltonart – och i musiken med beteckningen ”poco a poco agitato” i den sjunde kvartettens andantesats. Melodisk och rytmisk uppfinningsrikedom saknas inte heller hos Lindblad, något man kan se i den originella starten på tredje kvartettens sista sats, och han är inte heller främmande för relativt djärva modulationer, som i de femte och sjätte kvartetterna.

© *Anders Edling* Levande musikarv

Stråkkvartett nr 4 h-moll

Källmaterial
Utgåvan grundar sig på partitur i autograf (**A)**.
Det exemplar som använts som förlaga återfinns hos *Musik- och teaterbiblioteket* i Stockholm.

Kommentarer
I **A** förekommer det (av annan hand?) tillagda noter som har inte tagits med i utgåvan men beskrivs i den kritiska kommentaren.
I **A,** Vc i högt register, noterat en oktav högre, i G-klav, noteras i utgåvan som den klingar, i tenorklav.

Sats I, Allegro ma non troppo

TAKT	INSTR.	ANM.
7	vl I	legato tillagd på 3:e slaget i a m t.15
26	vc	dolce tillagd i a m t.149
27	vl II	sf tillagd i a m vla t.150
36	vl II, vla, vc	cresc- decrescpil tillagd i a m t.34
51/52	vc	i **A** på 4:e/1:a slaget av Lidblad ersatta 4-delar g/a med 8-delar/4-del, G-H/d
56	vl II	i **A** på 1:a slaget av Lindblad tillagd h
56	vla	i **A** på första 3 slagen (av annan hand) tillagd en punkt. 4-del **e** och två 8-delar **a**-**d** samt en 8-delspaus; tillagd legato och decrescpil i a m v I-II
129	tutti	p tillagd i a m t.6
138	vc	en fläck täcker 1:a slaget, två 8-delar, a och paus, har tillagts, jfr t.15
146	vla, vc	tillagd saknad 8-delspaus mellan 3:e och 4:e slaget
151	vla	legato borttaget i a m t.28
155	vc	en fläck täcker tre slag, fyra 8-delar, en paus och tre d har tillagts, jfr t.32
157, 159	vl II, vla, vc	cresc- decrescpilar tillagda i a m t.34, 36
169	vl II	sista 8-delen återställd a1 istället för växelton aiss1 på 1:a slaget, jfr även vl I, vc
174	vl II	sista 16-delen c2 istället för ciss2, i a m vc och jfr hela takten
207	vc	ändrat till samma toner (två oktaver ner) som vl II t.205

Sats II, Allegretto grazioso

4	vl I	e2 8-del ändrat till 4-del i a m vl II, vc
73-74	vl I-II, vc	tillagd p i vl I-II samt vc t.74 i a m vla samt jfr t.200
77	vl I	g ändrat till giss, forts. fr. t.76 (samma ackord)
78	vl II	i **A**, otydligt om noterna är bundna (ofullst. suddad kladd i bakgr.)
100	vl II	enligt kladd i **A**, sex 16-delar på slag 1-3: c1-e1-c1-e1-c1-e1
139	vl I	d2 4-del ändrat till 8-del i a m övr. instr. och t.16
200	vl I	tillagd p i a m vl II, vla, jfr t.73

Sats III, Menuetto – Trio

13	vl II	legato tillagd i a m t.14 och vl I
152-153	vl II	i **A** på 2-3:e/1:a slaget av Linblad tillagd d1 halv-/4-delsnot

Sats IV, Allegro

37	vla, vc	heltaktslegato i a m vl II samt t.173 vl II, vla , vc
48	vl II	heltaktslegato i a m vc samt t.184 vl II, vc
49	vla	heltaktslegato i a m t.185
85-86, 91-92	vl II, vla, vc	tillagd legato i a m t.1-2
141	vl I-II	p tillagd i a m vla, vc
143	vl II, vla, vc	p tillagd i a m vl I (forts. cresc .142)
178-179	vl I	tillagd legato jfr t.42-43

© *Cristian Marina,* Levande musikarv

Adolf Fredrik Lindblad

Adolf Fredrik Lindblad (1801-1878) had a complicated childhood and likewise an unsettled period as a young adult. Born in Skänninge in 1801 to an unwed mother he was taken in by a foster family, of which the wife was his mother's aunt, when he was only one year old. After starting school in Östergötland, in 1809 he moved to Stockholm to continue studying near his mother, who was married to an actor at the Royal Opera. After his stepfather's death in 1813, Adolf Fredrik Lindblad returned to live with his foster parents, who soon moved to Norrköping. There he received his first music lessons in piano and flute.

His foster father, who was a merchant, persuaded Adolf Fredrik Lindblad to follow in his footsteps. After several years at his foster father's business, Adolf Fredrik worked from 1818 to 1819 at a shipping discharge office in Hamburg. While working in Hamburg, Adolf Fredrik Lindblad encountered German literature and music, which would prove to be an important influence on his later career as a composer.

The summer of 1882 he arrived in Bleckenstad, on the outskirts of Mjölby, to teach the daughters at a country estate piano. One of the girls, Sophie Kernell, would later become his wife. He also became acquainted with a cousin to the siblings at the estate, Per Daniel Amadeus Atterbom, who would become an important life long friend.

With Atterborn's assistance, Lindblad moved to Uppsala in order to study harmony with the university's *director musices*, Johann Christian Friedrich Hæffner. He also came in contact with the city's artistic and literary circles. Atterbom already lived in Uppsala, as well as Erik Gustaf Geijer, who would become another close friend. Lindblad thrived as an art song composer in this environment.

In earlier times, song composition had been equivalent to writing popular drawing-room ballads. Later, with the advent of the neo-romantic poem, composers were provided with new challenges and opportunities. Lindblad's songs are settings of text to music and provide a dialogue between the vocal melody and the piano. For a long time Lindblad made use of the older ballad praxis of using poems consisting of several stanzas sung to the same accompaniment. Adolf Fredrik Lindblad composed over 200 songs, of which several were written for his friend the singer Jenny Lind.

Together with music salonnière Malla Silfverstolpe and Erik Gustaf Geijer, Lindblad travelled by way of Copenhagen to Berlin, where he took lessons in composition from Carl Friedrich Zelter and studied piano with Ludwig Berger. Through Zelter he got to know Felix Mendelssohn. This was the beginning of an important friendship which lasted for the rest of his life.

Returning to Sweden, he and his wife Sophie settled down in Stockholm. Lindblad started a music school there in 1827, which for a long time would be his main source of income. During his years in Stockholm Lindblad wrote his only opera, *Frondörerna* (1835), which was never successful. He also composed two symphonies (1832, 1855).

Adolf Fredrik Lindblad spend his final years at Lövingsborg's manor, just south of Linköping, where his daughter Lotten resided. He died there in 1878.

© *Gunnar Ternhag,* Levande musikarv
Transl. Martin Thomson

The String Quartets

All in all, there are ten Lindblad string quartets in existence. Seven of them have an old established numbering from 1 to 7, which roughly, but perhaps not exactly, matches their chronology. The last three, which have been assigned the numbers 8 to 10, are of indeterminable chronology. All but two of the quartets are complete: the seventh is lacking a final movement and the eighth comprises only the first. The two earliest, numbers 1 and 2, were composed by Lindblad on his return from Berlin at the end of the 1820s. Numbers 6 and 7 can with some measure of certainty be pinned down to the composer's late period, after he had moved from Stockholm to Lövingsborg in the province of Östergötland.

Lindblad's string quartets remained unpublished until 1911, 30 years after his death, and even then it was only six of them. It is likely that he himself had no intention to publish and seemed to have conceived them mostly for recitals amongst friends either in the salons of Stockholm and Uppsala or in Stockholm's 'Djurgårsbolaget', which in 1849 became the Mazer String Quartet Society. A central figure in this circle of professional musicians and musical bourgeoisie was Lindbland's friend, customs officer Jonas Falkenholm. One might imagine this talented musician as lead violin when Lindblad's quartets were placed on the music stands. The tradition of playing Lindblad's chamber music has since lived on with the Mazers.

Stylistically, all the quartets occupy the same musical space, modelled particularly on Haydn, Mozart and early Beethoven. In numbers 1 and 2, the cello line serves largely as a passive bass accompaniment, but subsequently it is elevated as an equal voice in the polyphonic weave, in the third quartet even at times in the treble register. Most of the quartets have the conventional minuet movement, usually with a second half that becomes an extended, quasi-development section.

While the quartets are professionally written, Lindblad is not exactly pushing any of his stylistic boundaries. Their diversionary element dominates, often as rapid, cantering diatonic music that is mostly, but not exclusively, metrically regular. He is also happy to allow a continual sequence of semiquavers drift from one voice to the next. There is a restless quality to this, one that is especially salient in the fifth quartet.

Lindblad, one of Sweden's foremost composers of songs, develops in the quartets an expressive melodic language in the slow movements, at times with noticeable accents of romantic passion, such as in the final movement of the fourth – the only one in a minor key – and in the passage marked 'poco a poco agitato' in the andante movement of the seventh. There is no lack of melodic and rhythmic inventiveness in Lindblad either, as can be seen in the original opening of the last movement of the third quartet, and is he no stranger to relatively bold modulations, as evident in the fifth and sixth.

© *Anders Edling,* Levande musikarv
Transl. Transl. Neil Betteridge